Ч. 272 (14.875). Львів, пятниця 10. грудня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 50.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Італія покине Лігу Націй?

У римських дипльоматичних колах говорять, що Італія задумує покинути Лігу Націй. Хоч ці вістки ще не потверджені, але дипльоматичні кола беруть їх поважно. Свій крок мотивувалаб Італія тим, що Ліга Націй не хоче визнати італійсько-абісинської імперії

Бої за Нанкін.

Півофіційні китайські кола в Ганков заявляють, що від учора на нанкінському фронті не було ніяких змін, бо китайці спинили японський наступ кілька кільометрів на південь і схід від Нанкіну.

На південь від озера Тайпу китайці осягнули льокальні переміни, змушуючи японців до відвороту. на Вусун.

Японське командування подає, що японці заняли Чілітор і Тайшан (12 км. на південь від Нанкіну). Тепер японські війська намагаються здобути Фанкун (16 км. на південний схід від Вуту). Японці заняли дві зпоміж 13-и брам міста. Японське командування мабуть не хоче здобувати міста приступом і наражувати вояків на важкі вуличні бої. Тимчасом наспіла до Нанкіну добірна дивізія військ марш. Чанкайшека, щоб скріпити залогу і заступити слабо озброєних та вишколених вояків з дальших околиць.

Японці вже заняли всі стратеґічні точки довкола Нанкіну. Тепер мабуть китайці тільки забезпечують відворот головних сил, які покидають Нанкін.

КИТАЙСЬКА АРМІЯ ЗОСЕРЕДЖУЄТЬСЯ В ОКОЛИЦІ НАНЧАН-КІЮКІЯН.

Маршал Чанкайшек зосереджує більшу частину своїх військ та повітряної фльоти в околиці Нанчан-Кіюкіян. З Ганков подають, що на Жовтій ріці недалеко Кіюкіяну китайці зробили сильну гать з кораблів.

ЯПОНЦІ НЕ ВИЗНАЮТЬ СМУГИ Ч. БЕЗПЕКИ.

Представник японської влади в Шангаю заявив, що японці не можуть признати ніякої смуги безпеки в Шангаю, бо вважають ціле місто укріпленим тереном.

Етлі вертається з червоної Еспанії.

До Тулюзи приїхав з Барсельони голова лейбурівської опозиції Етлі з лейбурівською посолкою Вілкінсон; нині рано їдуть вони до Парижа.

Вони обоє відмовляють інтервю

ДЕЛЄГАЦІЯ ЕСПАНСЬКОЇ МОЛОДІ.

Вчора вечором приїхала до Барсельони делєгація організації британської молоді, щоби розглянути справу помочі для червоної Еспанії.

НАЛЕТ НА ПАЛЬМУ.

Червоні еспанські літаки бомбардували місто Пальму на Мальорці. 8 літаків зістрілили нац. надбережні батерії.

НАСТУП ЕСПАНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Від учорашнього ранку нац. війська наступають завзято на відтинок Віллянуева дель Канада (два кільометри від Брунете). Від останньої офензиви в липні, яка довела до здобуття військами ґен. Франко м. Брунете, фронт проходить у віддалі 3 км. на півдні від Вілляянуева.

Дельбос у Румунії.

Вчора (в середу) приїхав через Чернівці до Букарешту французький міністр закорд. справ Дельбос. На залізничому двірці привитав його румунський міністр Антонеску. Пополудні приняв мін. Дельбоса король Карло і відбув з ним довшу розмову.

Французькі політичні кола стверджують, що в часі візити мін. Дельбоса в Букарешті не підпишуть ніякого договору. З Румунією може Франція заключити пакт взаїмної помочі лише рівночасно з Румунією, Югославією та з Чехословаччиною.

ПОСТАВА РУМУНСЬКИХ ПАРТІЙ.

Румунська національна селянська партія рішила збойкотувати приняття на честь мін. Дельбоса, подібно як і ліберальна партія Юрія Братіяну. В Парижі ці вістки викликали сильне невдоволення.

ПОЛЬСЬКО-ФРАНЦУСЬКІ РОЗМОВИ ПРО КОЛЬОНІЯЛЬНІ СПРАВИ.

Як подає Авас, мін. Бек відбув у поїзді Варшава—Краків розмову з мін. Дельбосом, в якій ствердив, що Польщі необхідно сирівців для господарського розвитку і нових земель для надвишки населення. Він зазначив, що Польща тепер не домагається власних кольоній, але бажає, щоб з її інтересами числилися пляновані міжнародні компанії для експльоатації деяких кольоній. Мін. Дельбос признав, що ті домагання оправдані. Оба міністри однозгідно ствердили, що питання еміґрації годі вирішувати виключно на етнічній площині. Як відомо, великий річний приріст жидів у Польщі змушує польські провідні чинники шукати приміщення того приросту в заморських землях. У звязку з цим спеціяльна польська комісія їздила недавно на Мадаґаскар.

Господарський занепад судетських німців.

Як лише чехословацька влада відкликала заборону влаштовувати збори, відбулися по всіх більших судетсько-німецьких містах демонстрації з метою підкреслити упадок торговлі та ремесла серед німецької меншини в Чехословаччині. у Райхенберґу розвязала поліція збори, бо один промовець закинув, що держава не зробила нічого, щоб зарадити упадкові господарства судетських німців.

—o—

ПОМЕР ПОЛЬСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК СТРУГ.

Нині над раном помер після довгої недуги вирок відомий польський письменник Андрій Струг (Т. Ґалецький).

ПРИСУД НА СТУДНІЦЬКОГО.

У Варшаві покінчився сензаційний процес проти Студніцького, якого засудили на 3 місяці вязниці і 500 зол. гривни.

ЛЬВІВ ТА УЖГОРОД.

Львів, 9. грудня 1937.

Справа територіяльної автономії галицько-волинських земель, хоч у реальній політичній дійсності неактуальна, проте не перестає бути проблемою польсько-українських взаємин. Не підлягає для нас ніякому сумніву, що тільки введення в життя територіяльної автономії далоб у територіяльному соймі змогу так чи інакше узгіднювати всі спірні питання дня і таким робом увелоб польсько-українські відносини на зовсім інші рейки, ніж вони сьогодні є: на рейки практичної розвязки безлічі актуальних справ. І коли обовязуюча конституція з 25 квітня 1935 року перейшла до денного порядку над законом про воєвідську автономію з р. 1922., то це вказує лише на те, що при творенні державного устрою нинішної Польщі української проблеми або зовсім не брали під увагу, або брали її під увагу з погляду доктрини „паньства народового". Централізм та уніфікація ніколи не були правильними й успішними засобами міжнаціональних конфліктів. І „віце верза": коли тільки держава приступає до полагоди таких конфліктів — завжди мусить вирікатися ригористичного й доктринерського зберігання централістично-уніфікаційної системи.

Останній приклад на цю правду маємо у починах увести в життя територіяльну автономію на т. зв. Підкарпатській Руси. Якраз про останню справу хочу дати кілька пригадок з недавньої історії і сучасности.

Вікова приналежність українського Закарпаття да наскрізь ексклюзивної мадярської держави не дала йому можливости, особливо від другої половини 19 віку правильно національно розвиватись. Мадярський шовінізм та економічне поневолення українського автохтонного населення численними жидами, що грали ролю мадярських патріотів і мадяризаторів — нині чехізаторів — здавалось, добили дорешти наше тамошнє національне життя, а з простолюддя зробили жидівського невільника. Вислідом цієї майже повної безнадійности було поширення національної, перед світовою війною теж і релігійної апостазії у формі москвофільства і православія. До живіших взаємин між сусідньою Галичиною і Закарпаттям не допускала пляново мадярська адміністрація. Поза відвідинами одиниць зпоміж галицьких українців, здебільша для етнографічних збірок, як нпр. пок. Вол Гнатюка, була там хіба одна більша співацька прогулька зі Львова в 1898 р. під проводом дир. Миколи Заячківського, у якій між іншими взяли участь покійні Мих. Губчак, Модест Левицький, д-р Ол. Грабовський, а з живучих д-р Льонгін Цегельський. Вона оставила по собі деякі тривкіші національні наслідки серед частини тодішньої закарпатської молоді.

Однак національний дух не завмер і серед декого зі старших громадян — згадати хочби заслуженого о. д-ра Гаджегу. Видавані в Ужгороді календарі, букварі і часопис „Наука" були тим вогником, що жеврів у попелі і заяснів подумям, як не стало мадярів і воєнний вітер розвіяв попіл. Заслужена для сучасного національного воскресення Закарпаття трійця — о. А. Волошин і брати Бращайки, — о. Невицький та гурт молодших діячів розбудили і зорганізували у несприятливих відносинах українське національне життя за верхами зелених Карпат.

Тернистий був шлях українського Закарпаття, що офіціяльно зветься нині „Підкарпатською Русю", — і після світової війни під новою чеською владою. Повіяло живим духом від Попраду на заході по Тису на сході. Маніфестація єдности з нами виявилася вже у письмі зі Закарпаття — на ньому був підпис і пок. губернатора д-ра Антона Бескида — з гарячим привітом для наших визвольницьких зусиль в Галичині вже у половині жовтня 1918 р., що на-

ців звідтам до мене та який відчитав я на святочному засіданні Української Національної Ради у Львові 19. жовтня 1918 р.

Заметушилися наші брати за Карпатами безпосередньо після державного розвалу Угорщини. В листопаді 1918 р. Руська Національна Рада у Старій Любовлі, що мала свій осідок у Пряшеві, у виданому маніфесті проголосила злуку Закарпаття з Великою Україною. Провідниками й були о. Невицький і адвокат д-р А. Бескид. В грудні 1918 р. відбувся в Кошицях конгрес пряшівської Руської Національної Ради і Лемківської Ради з Галичини, получених у Карпаторуський Народній Союз. На ньому стерлися дві течії — українська під проводом о. Невицького і москвофільська під проводом згаданого д-ра Антона Бескида. Перша за прилученням до України чи пак до Східної Галичини осталась в меншости, перемогла друга, що заявилася за прилученням до Чехословаччини, що й потверджено ухвалою з 7. січня 1919 р. у Пряшеві.

Майже рівночасно з пряшівською утворилася у Сваляві Карпаторуська Національна Рада, що зажадала обсадити Підкрпатську Русь військами антанти або Західно-Української Республики та розписати плебісцит. У східній частині Закарпаття утворилася 2. листопада 1918. р. в Хусті Руська Національна Рада з метою злучення Закарпаття з Галичиною і Великою Україною. Вислано делегацію до Станиславова з проханням обсадити Закарпаття військами УГА. І була навіть така одна невдачна спроба, бо правильна військова обсада з Галичини була неможлива в огляду на польсько-українську війну. У травні 1919. усі три ради — в Хусті, Сваляві і Пряшеві — получилися в одну Центральну Національну Раду в Ужгороді, котра проголосила злуку Закарпаття з Чехословаччиною на основі широкої територіяльної автономії. Цю ухвалу, як теж і переведений в листопаді 1918. серед закарпатських емігрантів у Злучених Державах плебісцит, що під особистим впливом Т. Г. Масарика та завдяки чинній агітації д-ра Жатковича заявився у 67 прц. за приналежністю Закарпаття до Чехословаччини та у 28 прц. до Великої України — використали чехи під проводом д-ра Бенеша на мировій конференції в Парижі, яка тріянонським договором з 4. червня 1920. прилучила українське Закарпаття як автономну частину до Чесько-Словацької Республики. Автономічні постанови тріянонського договору загарантувала і чесько-словацька конституція з 1920. р., хоч вже у дещо вужчому обемі. Заходи мадярів задержати Закарпаття при Мадярщині при допомозі автономної „Руської Країни" були без успіху; поза мадяронами і жидами ніхто не хотів вертатись під тяжку мадярську кормигу.

Весною 1919. р. окупували Закарпаття чесько-словацькі війська і від тоді по нині воно при Чесько-словацькій Республиці. Довгі літа з автономії не було сліду. Губернатор — зразу д-р Жаткович, потім старенький д-р А. Бескид — були декоративними фігурами. Правив чеський віцепрезидент з чеськими урядовцями авторитативною системою. Пішла в рух чехізація, а чеські урядовці, щонайменше у 90 прц. москвофіли, ширили мовний хаос, вводячи православіям також релігійні спори, щоб ними скріпити чехізацію краю, де досі не було ні одного чеха. Нечуваний хаос з відома й під проводом чеської бюрократії повстав у шкільній ділянці, де стиралися зі собою три течії — українська, „місцева" і російська, остання під впливом осілих там галицьких москвофілів і московських емігрантів. Усе те йшло на користь чехів і марядонів. Але всупереч перепонам — та часто й урядовому натискові росла і кріпшала українська течія, що остаточно відносить там цілковиту перемогу. Доказом цього величавий просвітянський зїзд в Ужгороді в осени ц. р., що став небувалою там українською національною маніфестацією. Доказав цього і недавній шкільний плебісцит, приготований москвофілами та значною частиною чеської бюрократії при помочі шаленої агітації; у якому 60 прц. голосів упало таки за вживанням виключно українських підручників в публичних школах для місцевого українського населення. Наша національна перемога на Закарпатті майже вже повна.

З політичною сторінкою ще не так. До загарантованої тріянонським договором і чесько-словацькою конституцією повної територіяльної автономії ще далеко. Але вже зроблено перші реальні кроки до її здійснення і теперішній губернатор Грабар не є вже більше декораційним манекіном, як були оба його попередники. Створено теж і сурогат територіяльного сойму, а вже річчю нашого тамошнього національного проводу буде, щоб якнайскорше зробити в цілости те, що написано в тріянонському договорі і в конституції. З тією метою і відновляється колишню Центральну Національну Раду в Ужгороді, що поведе дальшу боротьбу за поширення границь територіяльної Підкарпатської Руси на цілу українську національну територію в ЧСР.

Невелике місто Ужгород, до світової війни нікому незнане, стало осередком не тільки нашого національного зацікавлення як свідок майже чудесного українського відродження, не лише цікаве для чеської внутрішньої політики, але й її політики закордонної, з уваги на чесько-совітський союз. Українське Закарпаття, як і українські землі у Польщі входять в комплекс інтересів великої европейської політики як географічний терен майбутнього розрахунку Заходу з Совітами і як проблема розподілу Совітів на національні держави. На кожний випадок Закарпаття з Ужгородом у сучасній своїй констеляції національно виграло, йде нині тільки за скріплення й поширення здобутків. Нема ніякого сумніву, що Прага, яка вже кількратно переходила еволюцію поглядів на події на Сході Европи, повинна під впливом стихійного зросту українського національного руху на Закарпатті перевести ще одну перевірку поглядів: а саме, вона повинна повірити в силу та живучість всеукраїнства і для добра державних інтересів ЧСР не ставити на 100 прц. на москалів, яких справжня сила не покривається з величиною кордонів СССР.

Інакше з українськими землями в Польщі, зі Львовом та Східною Галичиною зокрема. Передовсім в Галичині ми багато втратили з того, що вже мали, і польський натиск на нас кріпшає тут ледви не з кожним днем. Нема тут такої обєднуючої української центральної організації, яка твориться в Ужгороді і нема теж і пляновоі боротьби усіх українських політичних чинників і організацій — як це є на Закарпатті — за територіяльну автономію українських земель в Польщі. А вона є приказом дня і Львів у цьому мусить піти за прикладом Ужгороду!

Д-р Степан Баран.

Крим та Україна колись і тепер.

Події осени 1918. р. перешкодили в остаточному наладнанні правного становища Криму до України. Ця обставина здається дала політичну лінію татарській еміграції, яка стала на плятформі незалежности Криму, мотивуючи своє становище засадою самоозначення народів, 3. універсалом Української Центральної Ради та історичними правами.

Засада самоозначення народів, цей винахід американського мрійника, який Антанта зручно експльоатувала як засіб до розкладу Австро-Угорщини, стала колись магічним словом для всіх національних меншин і скривдила чимало з них, викликуючи неможливі до здійснення аспірації. Багато етнічних ґруп не зясувало собі, що до практичного пристосування тої гарної засади необхідно крім субєктивного хотіння (хотіння мас, не горстки інтеліґентів) ще й деяких обєктивних умовин: Нарід, який хоче незалежної держави, мусить бути в першу чергу досить численний та компактно замешкувати досить простору і відповідно положену територію.

Того саме недостає кримським татарам, які творять ледви четвертину населення півострова, тому на основі засади самоозначення народів мають право хіба до кількох районів Криму, де становлять більшість.

Українська Центральна Рада, не підготована до свого важкого завдання і здезорієнтсвана через повені кличів, які заливали за її часів Европу, не зголосила претенсій до Криму. Татарські самостійники вихісновують цю похибку; нпр. Сейдамен іронічно закидує українцям, які уважають Крим частиною України, що вони „не знають своєї історії ні своєї конституції". (ст. 146). Він забуває, що колиб ми кожну постанову давньої української влади вважали непорушним каноном, це завелоб нас доволі далеко.

3. Універсал Центральної Ради з 10. листопада 1917. р. та відозва Ґенерального Секретаріяту з 16. листопада 1917. р. стверджують, що до України належатиме Таврія без Криму. Це правда. Але у цій же самій відозві читаємо трохи дальше: „Всі чутки і розмови про сепаратизм, про відокремлення від Росії — це або контрреволюційна провокація, або обивательська неосвідомленість. Центральна Рада і Ґенеральний Секретаріят твердо і виразно заявили, що Україна має бути в складі Федеративної Республики Російської, як рівноправне тіло". Чи така заява може зобовязувати українську націю та майбутні українські уряди — на це хіба не важко відповісти. Постанови, видані всупереч українським інтересам, виключно на основі соціялістичної доктрини можуть зобовязувати хіба... II. інтернаціонал.

Пізніший (гетьманський) міністр закордонних справ України Д. Дорошенко оправдував нещасливу заяву Ґенерального Секретаріяту (у ноті до Німеччини з 10. травня 1918.) двома арґументами: „...Універсал (Центральної Ради) зазначив тільки головні частини української території, маючи на увазі, що ті землі, в яких українська людність не має абсолютної більшости, приєднаються пізніше (нота згадує про інші окраїни, до яких Центральна Рада заняла таке саме становище)... Такий спосіб установлення кордону, спершу тільки в загальних рисах, пояснюється також і тим, що тоді УНР розглядалася тільки як федеративна частина Росії. Так само й Крим, колиб він приєднався добровільно до України, мав бути також федеративною одиницею Росії й таким чином автори 3. універсалу розуміли, що звязку з Кримом, економічним форпостом України, Українська Держава не губить. Ниніж, коли Україна стала на шлях цілковитої незалежности, звязок з Кримом, як федеративною одиницею, може увірватися цілком. І тому тепер, коли українське військо за допомогою німецького захопило Крим, повстало питання про прилучення Криму до Української Держави".

Слід додати, що ревізію нещасливої заяви супроти Криму перевела ще сама таки Центральна Рада. Вона, не гетьманський уряд (як це пишуть татарські публіцисти) вислала полк. Болбочана на Крим.

Деякі українські публіцисти квестіонують історичні права татар до Криму. Залишаючи на боці дразливі заміти, що їх висуває Т. Олексіюк на сторінках „Табору" (ч. 15. „Південні кордони У. Н. Р."), згадаємо про статтю Е. Яворівського („Новий Час" чч. 13., 14. і 15. з 1937. р.), який підмічує, що кримське ханство не було незалежне, лише підлягало Росії.

З тими замітами не погоджуємося і не квестіонуємо, що у минулому Крим був татарський, але не думаємо, щоб на ньому можна було основувати незалежність Криму. Про іс-

териччі права можна говорити в краях етнічно устабілізованих — не у Східній Европі, що за минулого півтора століття так основно змінила своє обличча.

Що Крим у минулому не належав до Української Держави — це виключно вислід колишніх геополітичних чинників, які здавна не істнують, тому не можуть мати впливу на політичне розмежування під теперішню пору. Крим міг жити окремо від України, як довго з нею не межував, як довго ділили його від Української Держави безмежні простори безлюдного степу, як довго Україна не мала побережжа — ні чорноморського ні озівського. Невеличкий Крим міг істнувати як незалежна держава, доки охоронювала його — крім протекторату могутньої Туреччини — широка степова смуга безпеки, яку боронили дрібні степові орди.

З хвилиною, коли північне побережжа Чорного Моря так основно змінило свій національний і господарський характер, можливість істнування незалежного Криму стала настільки нереальна, як напр. істнування під цю пору незалежної Запорозької Січі. У нинішніх часах Крим як область вповні залежний від України як з військового так і з господарського погляду. З рештою України Крим лучиться трьома пересмиками, зрештою між ними море (Сіваш) дуже мілке і часто висихає, так, що на ділі Крим звязаний з Україною не перекопською шийкою, але широкою майже на 100 кільометрів насадою від Перекопу над Чорним Морем до Геніченська над Озівським. Що з огляду на те Крим не так то важко заняти зі суші, доказали українські війська 4 рази: запорожці під проводом Самійла Кішки, Михайла Дорошенка Сірка, армія У. Н. Р. під командою полковника Болбочана. В усіх тих випадках невеликі українські експедиційні частини без труду опановували більшу частину півострова (Самійло Кішка заняв лише Перекоп). Про часті десанти запорожців у поодиноких кримських пристанях, успішні не зважаючи на низький технічний рівень запоріжської фльотилі, не треба згадувати. Коли хто замітить, що в цих усіх випадках Крим не був приготований до оборони (хоч за часів запорожських походів був він дуже сильний з військового погляду), треба пригадати 1920. рік, коли то большевики без поважніших боїв переломили добре укріплені позиції білоґвардійців під Перекопом, дарма що боронила їх сильна Вранґелева армія.

„Крим слабший від України — пише Селім Ортай, — але є чимало слабих, що проняті до живого, зможуть не лише зашкодити куди сильнішим, але й створити для напасника таку ситуацію, з якої не зможе він видобутися."

Значить, п. Ортай погрожує диверсією. Сумніваємося, чи серед політичної еліти кримських татар найдеться багато людей, які проявляли би стільки боєвого запалу, що п. Ортай. Без сумніву, диверсію може перевести не лише 180-тисячна меншина, але й одна людина; та невже диверсія, неґативний засіб, може становити шлях до незалежности?

Зрештою сумніваємося, щоб у майбутньому Україна мусіла колинебудь уживати супроти кримських татар збройної сили. Колиб навіть дійшло між Україною і татарами до якоїсь сильнішої ріжниці поглядів, вистарчилоб українському урядові спинити імпорт і транзит з Криму і не пустити туди туристів та лікуванців. Цей мирний засіб, згідний з пактом Ліґи Націй, Келльоґа і т. д. здається пригадав би кримцям природну залежність півострова від України та доказав би, що Крим може добре розвиватися лише як частина української митної області. Вистане пригадати 1918. рік, коли то Крим визнав себе автономною частиною Української Держави не під українським баґнетом, лише під натиском господарської бльокади.

Чи в майбутньому Українська Держава матиме право не використати тої переваги, чи майбутній український уряд могтиме допустити до того, щоби Крим йому не підлягав — над тим застановимось у завтрішньому числі.

(гал.).

На „Просвіті" виросла вся наша національна сила. Велике наше зобовязання супроти „Просвіти". Сплатім його в ювилейному році Матері-„Просвіти"! Не жалуймо гроша на її дальшу велику працю! Даймо княжий „Дар Просвіті"!

ІМЖЕ НІСТЬ ЧИСЛА...

ЩЕ ОДИН ПРОТИУКРАЇНСЬКИЙ АЛЯРМ.

Варшава, 8. грудня.

Кілька днів тому відбувся у Варшаві черговий проти-український виступ, зорганізований на цей раз **військовими колами**. У великій салі Гігієнічного Т-ва, де на весну понисувався своєю „україністикою" проф. Гломбінський, і яка повинна перейти до історії як саля усіх протименшинних маніфестацій, відбувся відчит зорганізований військовими високими чинниками. Темою відчиту стала відома „українська небезпека". Як прелеґент виступив **полк. Томашевський**, що майже без змін повторював відомі вже нашим читачам нісенітниці майора Домоня й інших, яких вже й важко зрахувати.

Отже м. ін. заявив прелеґент, що Україна може собі бути лише за Збручем, що польський нарід має для ворога (українців) лише пястук, показував якісь таємні буцім то присяги греко-кат. духовенства та апелював до присутніх, щоб не щадили помочі для „загибаючої польщини на кресах".

Авдиторію творили в більшости старшини вищих ранґ, були м. ін. і генерали: Літвінович та Токаржевський.

Слід підкреслити, що прелеґент висунув проект ліквідації тернопільського та станиславівського воєвідства, або підпорядкування їх Львову. Така адміністраційна переміна влекшилаб — на гадку полк. Томашевського — боротьбу з українством.

Назва СППОС — це для прелеґента символічне антиукраїнське СОС!

В одному тільки „попустив" прелеґент, а саме радив не возитися на кожному кроці з гаслом: „Ані пяди землі в українські руки!", тільки переводити кольонізацію „кресів" спокійно, без галасу та в рукавичках, щоб, мовляв, не дразнити українців та не викликувати вовка з ліса.

Блаженні віруючі, що такими й подібними методами осягнуть щонебудь з наміченої цілі.

Гром

Присилайте передплату!

Хроніка Совітської України.

СОВІТСЬКА УКРАЇНА НА КАНДИДАТІВ ДО НАЙВИЩОЇ РАДИ СОЮЗУ ВИСУВАЄ ПРЕДСТАВНИКІВ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ!

В чому не можна відмовити росіянам хисту? — в режисерії своїх імпрез. Іноді тільки за голосні слова суфлера в цих імпрезах. Вони висувають тепер по всьому СССР кандидатів до Найвищої Ради Союзу, висуває їх і „щасливий український нарід". Наскільки представників червоної армії теж можна висувати на кандидатів, то безумовно такі кандидатури моглиб трапитися на Україні. Але як добре зрежисеровано це висування на Совітській Україні! Як мусять почувати себе всі „вороги", що мріють про „відірвання квітучої України, передового форпосту" від СССР, коли „український нарід" висуває на свого представника маршала СССР Семена Будьонного, „легендарного героя" року 1920! „Український нарід" так любить Червону Армію, що виставив на кандидата від себе заступника наркома оборони, начальника політичного управління Червоної Армії, зовсім навіть не українця, а Петра Смірнова! Невідомо тільки, чи побачать виборці цього свого кандидата, що народився в м. Луганському, бо на його посаду, без офіційного звільнення, призначено іншу людину, а саме того самого часу вилетів до Китаю новий повпред СССР нікому невідомий Луганець-Орельський, про якого і совітська преса не подає всупереч запровадженому вже звичаєві, ні словечка відомостей!

Уважає „український нарід" за свого представника в Найвищій Раді Союзу і заступника наркома оборони, начальника морських сил СССР, Михайла Вікторова. Висунули „українці" знову таки „легендарних героїв" боїв із „петлюрівцями" і „білополяками" Щаденка, Федька, Тимошенка, Озоліна... Це все з високих начальників Червоної Армії, але обрано і звичайних „славних бійців, командирів і політпрацівників"...

І знову зроблено це майстерно: обрано і представників „братерського російського народу" Ричагова, Проскурова, Круглякова, Голікова, Ричакова і представників „щасливого українського народу": Павленка, Середу, Дорошенка, Кислицького, Герасименка, Навроцького.

І не припадкові це все кандидати, наприклад, капітан Павло Навроцький має аж три ордени Червоного Прапору, другий орден Червоного Прапору він здобув за бій у листопаді 1921. року біля села Міньків, де він командував загоном кінноти, „знищивши банду отамана Тютюнника". Отже нехай бачать за кордоном, кого обирають „українці" на своїх „представників!..

Між іншим один із цих кандидатів, старший лейтенант Захар Середа, командувач підрозділу танків, на останніх великих маневрах проявив трохи забагато наївности. Коли у приязні самого Ворошилова, закордонних військових делеґацій зроблено ефектовний „назверх" маневр десанта у запіллі декількох тисяч війська на легкопадах, Середа вважав за свій обовязок оточити місце десанту своїми танками і „взяти в полон" увесь десант. Найефектовніший маневр розрахований на колосальне враження за кордоном у такий спосіб зійшов на нінець. Правда, тоді це совітська преса промовчала.

Отже всіми цими кандидатурами совітська Україна за пляном московського режисера мусить зробити величезне враження за всі „капіталістичні країни", бо „український нарід" і червона армія це — щось нероздільне!

ПЕРША ЛАСТІВКА.

„Трудящі" України віддають свої голоси за „кращих синів своєї соціялістичної батьківщини", заздалегідь обраних і намічених у Москві. І знову скандал і зрозуміло на цій Україні!.. Висунуто в Дніпропетрівському на кандидата до Ради Союзу голову Дніпропетрівської Ради, Петриченка, молодого 34-літнього комуніста, обраного на цю посаду щойно в серпні. Петриченко погодився, кричали йому „ура", називали його гідним довіря „кращим сином соціялістичної батьківщини", друкували його портрети, агітаційні літаки літали по Дніпропетрівській области, розкидаючи летючки з закликом голосувати на Петриченка... І раптом... Петриченка заарештовано, як „ворога народу"...

Але демократія — завжди демократія. У Дніпропетрівському відбуваються нові мітинги, чи не ті самі промовці називають уже Петриченка нечесною заплямованою людиною, „ворогом народу", „скаженою собакою" і пропонують зняти його кандидатуру. Зрозуміло, кандидатуру Петриченка швиденько знято, а дніпропетрівцям запропоновано висунути на кандидата Петра Ширшова, гідробіольога полярної стації „Північний полюс". З одного боку всякі виборці задоволені будуть з такого кандидата, а з другого (це вже в лапках!) і надійна це людина, бо в який же спосіб може він стати „ворогом народу", сидячи тільки у чотирьох стінах на крижині десь біля північного бігуна?!

ЗНОВУ „ШКІДНИКИ".

По недовгому затишші зі шкідницькими судовими процесами в Києві почався новий процес, що обвинувачує Розенберґа, Ізраїлевича, Ткачова, Полторацького та інших працівників української контори „Заготзерно", що вони ніби ставили собі за завдання шкідництвом знищити хлібні запаси і викликати харчові утруднення в робітничих центрах України, а потім повалити совітську владу і відновити владу поміщиків і капіталістів. На попередньому слідстві всі обвинувачені буцімто цілком признались до представленого їм обвинувачення.

НОВА ПОЕМА.

Микола Бажан випустив свою нову поему на 1.500 рядків „Безсмертя", присвячену третім роковинам від вбивства Кірова.

„БУДІВНИЦТВО" ШКІЛ НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

До 10. серпня ц. р. на совітській Україні повинні були вибудувати 167 шкіл. Досі збудовано, але далеко ще не закінчено, тільки — 83 школи. Л.

Більше серця дитині!

„Більше серця дитині!" — здавалось би, що кидати таке гасло на адресу батьків непотрібно. Бо чейже ніхто не заперечить, що навагал усі батьки і матері, чи то в інтелігентному домі, чи в міщанській родині, чи в селянській хатині, словом — усі батьки посвячують своїм дітям ціле своє серце і раді їм неба прихилити. Та непорозуміння в тому, що дуже часто навіть найліпший батько і найсердечніша мати добачують добро дитини не в тому, в чому воно направду полягає, або іншими словами: не потраплять у своєму піклуванні дітьми на той шлях, який єдино правильний і який виходить дитині справді на найбільшу і всесторонню користь. Річ у тому, що в нинішніх часах, коли люди схильні звертати свої думки здебільша на матеріяльну сторінку життя, найбільшою і звичайно єдиною журбою батьків є забезпечити дитину передовсім і майже виключно в те, чого потребує її фізична істота, організм, тіло. Дбають, щоб дитина була сита, одягнена, взута, та ще може, щоб мала якусь іграшку. Певно, що батьки повинні про це все подбати, і ці потреби вважаємо за основні, за конечні до життя. Та коли батьки думають, що забезпечивши дитину під тим оглядом, сповнили вже свій батьківський обовязок і на тому можуть уже скінчити свою дбайливість про дитину, то вони сильно помиляються, ба навіть роблять прогріх і кривдять свою дитину і себе самих.

Коли засобимо дитину у всі речі найконечніші для фізичного життя, то цим ще не вичерпуємо батьківських обовязків супроти своїх дітей. Очевидно! — скаже нам хтось. — Адже лишається ще виховання дитини. Так. Виховання. Але на чому кінчиться в нас звичайно те так зване виховання? Посилаємо дитину до школи, пильнуємо — тай то не всі — щоб дитина навчилася завдану лекцію і написала задачу, часом запитаємо про її успіхи в науці, тут і там звернемо їй увагу на поведінку, часто в невідповідній формі, і на тому звичайно кінець виховання. А забуваємо про ціле духове життя дитини, про всякі зацікавлення і передовсім про її великий голод духового корму, такий, що про нього навіть сама дитина не знає.

Не забуваймо, що рівночасно з організмом дитини розвиваються і її духові та умові здібности, розвиваються почування, росте уява, родяться щораз то нові мрії, надії, бажання. Все те, кільчиться, сходить і росте, бо це природна річ, бо це все разом становить істоту майбутньої людини. І це все домагається дбайливої опіки, домагається поживи, підкріплення для свого розвитку, бо тільки гармонійний розвиток усіх цих паростків є передумовою розвитку повної всесторонньої людини. Коли хочби одна з тих віток людини знидіє, то людина вже схиблена, — а щож говорити, коли знидіє кілька тих віток або ціла галузь?

Чи помітили ви, як дитина звичайно рветься до захоронки і потім до школи? Вона рветься майже підсвідомо, бо надіється знайти там заспокоєння всіх тих потреб своєї маленької душі, прагне розвиватися духово. По році-двох, те захоплення школою уступає і дитина починає нудьгувати, ба, школа навіть стає їй тягарем і вона шукає на календарці свят і неділь... Чому? Бо школа, навіть найліпша, не потрапить задоволити всіх цих вимог дитини, вона однобічна, і тому при всіх своїх добрих прикметах, томить дитину.

Якже-ж доповнити те виховання, чим накормити ту дитячу ненаситну душу? Щоб не марніла, не блідла, не була квола. Лишається єдиний рятунок: відповідно дібрана лектура. Читання книжок, дібраних і куплених для дитини відповідно до її нахилу і вподобань, до її потреб. Тільки читання тих книжок, з яких дитина не мусить учитися „на завтра", тільки воно накормить ту дитину, дасть їй відпочинок і доповнить її науку та заохотить до шкільної, обовязкової науки. Отже вихід простий і єдино правильний: купуйте дітям книжку, так конечно і природно, як купуєте сукonку, плащик, черевик чи булку з маслом... Не розуміти цього і не робити цього, значить не бажати добра дитині. Уважати це за зайвий видаток чи за люксус, значить зрікатися повного виховання всіх здібностей дитини, всіх її талантів і скарбів дитячої душі, що просять корму, як мале немовля молока.

Найбільшою перешкодою в тому ділі є власне те, що навіть деякі інтелігентні люди уважають книжку вийнятковим дарунком. Цю хибу мусимо в собі переломати. І ломім її при таких святкових нагодах, як св. Миколай, Ялинка, Великдень, роздача свідоцтв... Повірмо, що коли не найбільшу втіху — у менше свідомих і не дуже цікавих дітей — то все-ж найбільше добро вчинимо своїй дитині, коли при таких нагодах купимо їй замість цукорків чи іграшки — книжку! Використовуймо до цього ці нагоди і зчасом призвичаймо себе і дітей до того, що книжка буде в нас перша. І це нам стократно оплатиться. І за це буде нам дитина найбільше вдячна, коли не тепер, то пізніше. Бо нема тривкішого дарунку і тривкішої памятки, ні тих духові скарби, яких начерпає дитяча душа з книжки.

А вибирати, слава Богу, є вже і в нас із чого. У повоєнних роках знайшлися в нас люди, що дуже добре подбали про той конечний корм для дитячої душі і для життя, і далі не перестануть збагачувати засоби того духового хліба, хоча він на жаль у наших батьків ще здебільша в погорді. Звернемо тут увагу тільки на найстарше і найбільш заслужене під тим оглядом Видавництво „Світ Дитини" (Михайла Таранька), яке пляново і систематично, на европейський зразок призбирало подостатком лектури з усіх ділянок і областей зацікавлення і для дітей і для молоді і то всякого стану і всяких здібностей. Катальоґ В-ва виказує тисячі наголовків книжок, почавши від маленьких двацятьсотикових, скінчивши на великих поважних томах, що повинні бути окрасою і гордістю кожної свідомої хати, де є діти і молодь.

Відчиніть-же, добрі батьки і матері, зачаровані брами тих духових скарбів для ваших дітей. Застукайте до них у день св. Миколая і на Ялинку. Тими скарбами обдаруйте своїх дітей, бо вони найтривкіші. Тим чином виявите більше прихильности і серця дитині, як виявили досі, коли це не розуміли якслід, що книжка то не вибаги, а конечність, перша потреба! Не вмовляйте в себе, що ви за бідні, коли мова про книжку, бо знайте, що тут річ не в бідности, тільки в добрій волі і зрозумінні. Знаємо випадки, що вбога селянка ніколи не вертається з міста до дому, не купивши дітям маленької книжки, — і знаємо випадки, що засібна пані накуповує дітям ласощів, а на книжку завжди їй „не стає". Вірте, що та селянка має більше серця для своїх дітей, як та пані для своїх, хоч як це дивно. Маймо-ж і ми більше серця для дітей і відкриймо його з близьким днем традиційного Миколая. Батько.

Успіхи на освітньо-виховній ділянці — це водночас успіхи на всіх ділянках народнього життя. Занепад освітніх змагань спричиняє занепад усього нашого національного дорібку. Тож спішім із жертвами на „Дар Просвіті"!

Жіноча сторінка.

РІК.

Минув уже рік, як ми почали додавати кожної пятниці в „Ділі" Жіночу Сторінку.

За цей час чули ми чимало ріжних думок щодо тої сторінки. Було досить похвал, але часом була і критика. Коли ця критика була слушна, вислухували ми її уважно і старались недостачі направити так, аби наші читачки мали те, чого хотіли. Похвалам були очевидно раді, тим більше, що заповнювати цю сторінку цікавим матеріялом було не так то легко, бо, на жаль, наші жінки ще не дуже люблять писати і число співробітниць було невеличке, а ділянок життя, які ми хотілиб охопити та про них на Жіночій Сторінці поговорити, є досить багато.

Так як ми заповідали, на першій Жіночій Сторінці обговорювали ми ріжні теми з нашого щоденного життя. Старались ми подавати вістки з життя нашого жіноцтва та з життя міжнародного жіночого світу. Дуже часто про важливіші події подавали ми вістки на сторінках „Діла" й у іншому місці, на те, щоб звернули увагу на ці події і ширші кола нашого громадянства, не тільки жіноцтво. Давали ми на Ж. С. огляд моди, користуючись найновішими вістками зі світу моди. Подавали і ріжні практичні поради. Подавали й вістки з біжучого нашого життя під наг. „З нашої хроніки". На жаль, читачки наші не старались подавати нам більше цього матеріялу, а деякі вістки приходили так пізно, що їх можна було подати хіба тільки в загальній рубриці нашого часопису — „Дописи". Якби ті замітки надсилали наші пані відразу після якогось зібрання, свята чи іншої імпрези, то можна тоді булоб містити їх і на Ж. С. в рубриці „З нашої хроніки", але на жаль, таке бувало рідко. Вістки ті надходили найскорше по тижневі, а то і двох та й пізніше. Зрештою кермувалась тут Редакція ще й тим міркуванням, що Ж. С. виходить тільки раз у тиждень і може будоб недоцільно відбирати на ній місце для чисто інформаційних справ, а „Дописи" напевно читають усі читачі „Діла".

Обіцювали ми на нашій першій Сторінці, що не будемо конкурувати з тими жіночими часописами, які вже виходять та не будемо творити на нашій Сторінці якоїсь спеціяльної жіночої ідеольогії. І цього ми дотримувались. Також не хотіли ми, щоб Сторінка була трибуною тільки одного якогось угрупування. В цих наших словах найдуть для себе відповідь тих кілька наших шановних Читачок, що недавно прислали нам листа з домаганням, щоб Ж. С. присвятити більше справам пропаганди одної з наших жіночих організацій. Що інше інформація, що інше пропаганда. Ми раді інформувати про все, що діється у жіночому світі, не встряваючи у внутрішні справи окремих організацій. Якщо яка українська жіноча організація має жаль, що ми про неї інформували за мало, то найбільша вина у цьому — брак інформаційного матеріялу. Ми напевно булиб такий матеріял використали, як робили ми з усіми тими матеріялами, що до нашої Редакції для Жіночої Сторінки надходили. Пригадуємо також тим нашим шановним Читачкам, що про важніші події з життя тої організації, в інтересах якої вони виступають, ми писали і на Жіночій Сторінці та присвячували їй місце й на шпальтах нашого часопису взагалі. Дуже радо такий матеріял містимемо й далі, якщо лиш нам шановні Читачки його надсилатимуть, оскільки він очевидно не йтиме в розрізі із загальним напрямком нашого часопису.

Тим нашим Співробітницям і Прихильницям, що своєю працею і моральною підтримкою допомогали нам у нашій роботі, висловлюємо щиру подяку та сподіваємося, що й далі братимуть вони активну участь у нашій праці.

Всім нашим Читачкам будемо вдячні за вказівки, побажання та матеріяли, які вони нам у майбутньому висилатимуть. Просимо висловлювати всяку свою критику та брати активну участь у видаванні цієї Сторінки, бож нашою метою є дати нашому ширшому жіночому загалові можливість висловлювати свої думки на сторінках нашого часопису. Ще раз просимо надсилати матеріял до рубрики „З нашої хроніки", але без запізнення.

Сподіваємося, що у другому році видавання цієї Жіночої Сторінки наші Шановні Читачки візьмуть живішу участь та облегчать працю редакторці Сторінки своїми дописами та слушними й доцільними заввагами. Від себе обіцюємо тих завваг вислухувати та по змозі до них пристосовуватись, бо доброї критики не боїмось, навпаки — ми собі її бажаємо.

Праця жінок у гітлерівській Німеччині.

Багато говориться тепер у фемінистичному світі про становище жінки в Гітлерівській Німеччині. Суперечні погляди на відношення фашистівської Німеччини до ролі жінки в суспільному житті викликають чимало заколоту і серед жіноцтва міжнародного світу. Але ось в одному з останніх чисел „Ді Фрав" вмістила свою статтю, що трактує про становище жінки та її працю в сучасній Німеччині, відома діячка д-р Гертруда Боймер. Її авторитетне слово багато заважить на розясненя цієї справи.

Д-р Гертруда Боймер стверджує, що якщо порівняти теперішнє правне і політичнеч становище німецької жінки зі становищем перед гітлерівським переворотом та зі становищем жінок в таких державах як Англія, Америка та ін. то очевидно, що це становище змінилося на гірше. Зате в адміністрації та самоурядуванні мають жінки тепер без порівнання ширші права і заняли поважні та відповідальні становища. Так наприклад санітарна інспекція фабрик, на яку Фронт Праці звертає таку пильну увагу є майже вся в руках жінок, хоч проводить нею мужчина, а вже щодо праці робітниць, то тут мають слово тільки жінки.

Колишнє міністерство здоровля є тепер частково перемінене на департамент опіки над матірі і дитиною і тут працюють виключно жінки. Соціяльна опіка над молоддю майже напів у руках жінок.

Жіноча організація націонал-соціялістів дбає про публичну безпеку і вихову жіночої молоді та підготову її до громадської праці. Так званий „Фрауенверк" обєднує всі жіночі товариства незалежно від того, чи вони є політичними партіями чи чисто культурно-освітніми, добродійними або навіть і конфесійними організаціями.

Організація жінок націонал-соціялісток та „Фрауенверк" мають понад пів міліона добровільних робітниць та велику кількість платного жіночого персоналу. Працює в цих організаціях понад 71.000 пропагандисток, що живим словом та в пресі ведуть виховну працю серед жіноцтва в ділянках політики, домашньої економії, морального та фізичного виховання. У Фронті Праці, що є організацією мішаною працює теж багато жінок над поліпшенням сільського господарства та проводить дівочими таборами, які як відомо, веде Фронт Праці.

Якщо жінки й далі будуть так вперто та завзято працювати, то напевно поле їх діяльности розшириться і перед ним відкриється доступ до багатьох установ, що ще сьогодні є для них закриті. Тоді їх співпраця в державному і громадському житті буде щораз більша.

Ось так заповідає д-р Гертруда Боймер можливість розвитку жіночого руху в сучасній Німеччині.

Трохи косметики.

Що косметики тепер не вважають неморальним злом, а навпаки — засобом до поліпшення здоровля та свіжости людини — доказом є створення в одному з університетів Північної Америки, а саме в Індіянополісі, косметичного факультету. Першим доктором „гоноріс кавза" в цьому університеті буде жінка, п-і Фльоренція Найтігаль Грагам, знана у світі більше під прибраним іменем Єлисавети Ардан. Вона перша відкрила в Ню Йорку косметичний сальон і то ще в 1915 році. Успіх її почину перейшов усі її сподіванки. А була це звичайна собі скромненька стенографістка, одначе мала вона небуденний хист реклямової пропаганди та зрозуміння людської психольогії.

Слідами п-і Ардан пішло згодом багато жінок, а немало й мужчин; згодом поважно зацікавилися справою плекання краси людського тіла та підтримки молодости та здоровля і деякі лікарі. Почала відогравати косметика і значну ролю в господарському житті ріжних країн, як засіб, що приносив великі доходи.

Напевно слідами університету в Індіянополісі підуть і інші американські університети, а може й університети европейські та поставлять цю ділянку на чисто наукові підстави. Наслідком того зникне мабуть багато шкідливих препаратів та непотрібного крикливого „макіяжу", зате візьмуть гору здоровні запобігавчі засоби для утримання краси людського тіла.

З нашої хроніки.

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ

Останній понеділок зібрав доволі багато членок і гостей у клюбі „Нової Хати" та „Труду". Всі були цікаві почути про **„Соціольоґію Моди"**, що її мав реферувати **д-р Володимир Старосольський.**

На думку референта твердження Г. Зіммеля, що мода істнувала завжди — помилкове. Були часи, коли мода на якийсь одяг, або іншу звичку істнувала незмінно. Наприклад тога римлянина, що була привілеєм, довгі віки лишалась тая сама. Подібним прикладом є також наша народня ноша, що була прикметною для мешканців якоїсь одної околиці. Одначе мода у своому засновку химерна. Черпає задуми звідусіль, не рахуючись із законами гігієни, чи навіть естетики. Як часто її вигадки стрічаємо спочатку з обуренням, пізніше до них привикаємо, а вкінці самі наслідуємо їх. Мода має за підставу два закони, що глибоко притаєні в людській психіці. Перший, це закон вивищення понад юрбу. При помочі одягу чи помешкання, стараються люди вивиищитись, відріжнитися від інших. Це дає задовілля тим, що ніяким іншим шляхом цього осягнути не можуть.

Другий закон це наслідування. Масова гіпноза діє так, що дана річ захоплює не тільки одиниці.

У дискусії забирали голос пп. Залізняк, Бурачинська, Малицька, д-р Парфенович. Цікава була заввага п. Малицької про те, що народня ноша саме не є привілеєм, а навпаки, нолі приносить її власникам пониження. Тому й не диво, що наш селянин хоче її позбутись і легко її зрікається.

У черговий понеділок говоритиме п. **Наталя Зибенко** про **„М. Родзевічувну, як письменницю Полісся"**. Як знаємо М. Родзевічувна (її ювилей святкували недавно) живе в Кобрині. Найкращі її твори торкаються Полісся, що вона трактує як „кресову землю". Цікаво прослідити, як вона ставиться до місцевого населення у своїх творах.

Сторінка без політики.

Людина -- сейсмоґраф і компас.

У природі стрічаємо чимало явищ, яких не можемо собі якслід пояснити, бо вони переступають просто межі людського розуму. Найкращим прикладом є люди з чародійними різочками, які при допомозі якоїсь таємничої сили вміють відкривати внутрі землі металі. Перед двомачтрьома роками писали часописи про людину, яка не зазнала спокою від часу як скріплені радіові стації почали надавати цілоденні програми, бо чула їх без ніякого приймача. Просто мозок тієї людини був якимсь чудним, найчутливішим радюапаратом, що безупину приймав радіові хвилі з етеру.

Таким-же дивним чоловіком, що має в собі якісь дивні сили природи є вестфалійський інжинір Гроблебен.

Віщун землетрусу.

Інжинір Гроблебен викликав уже перед кількома роками велике зацікавлення довкола своєї особи, тому, що виявляв він здібности живого сейсмографу. Цей талант зєднав йому серед гірників Вестфалії особливу славу. Зчасом набрали вони переконання, що Гроблебен краще вилчуває всі таємні зміни та явища в житті землі, як найбільше прецизний інструмент. Він сам докладно слідкував за своїм дивним змислом вичуття рухів землі і давав нераз ріжним журналістам пояснення методи, що нею він кермується у своїй праці.

Отже він каже, що в 24. році життя відкрив він таємничий звязок між змінами свого тіла й нутра землі. Свою теорію створив Гроблебен на підставі віддиху, тиснення крови й розкладу сил. Трясення землі можна визначити 28 днів скорше. Повтіряну трубу можна відчути 9 днів передтим. Можна теж окреслити силу дощевої бурі. У всіх випадках Гроблебен міг швидше заповісти зміни погоди, як найкращий апарат. Він заповів катастрофу в Альсдорфі, заповів теж трясення землі на Балкані в 1932. р. та інші випадки.

Чоловік із змислом напряму.

Феноменом іншого роду є індієць Абдуль Рагем, якого земляки назвали живим компасом. Той чоловік може без допомоги приладів означити в кожнім місці й кожній порі сторони світа. Він кермується при тім тільки своїм орієнтаційним змислом, який ще можна доволі часто запримітити в малокультурних людей, що живуть у безпосередній зустрічі з природою.

З Абдулем Рагемом перевели кілька спроб. Нпр. вивезли його зі звязаними очима, замкненого в темній кабіні на глибоке море і він там визначував напрям і положення корабля. Таким чином був він компасом і секстантом в одній особі.

Коли одного разу Абдуль Рагем їхав морем, нагальна буря захопила в дорозі корабель і понищила всі орієнтаційні інструменти. Капітанові корабля вдалося по важких трудах довести корабель до місця призначення. Єдиним інструментом, що допоміг капітанові й корабельній прислузі вивести корабель на правильний шлях був Абдуль Рагем.

Несамовитим індійцем зацікавилися вчені і небавом у ріжних університетах будуть переводити наукові досліди над дивним талантом Рагема.

Зусилля продовжити людське життя.

Велике число людей намагається за всяку ціну продовжити собі своє життя, нпр. хочби й такий багатир як американець Джон Д. Рокфеллер, що конче хотів дожити сотної річниці своїх уродин.

Лікарська наука поробила в останньому часі чималі поступи в ділянці продовження людського життя.

Найуспішнішим засобом відмолодити людину вважають методу врискувати до старечого організму чужу кров. Завдяки знаменитим помпам д-ра Бекарда до передачі крови можливі ріжні досвіди в тому напрямі.

Москаль Юдін зважується навіть впорскувати до організму живої людини кров із трупа. Усеж таки приплив молодечої сили, витворений таким засобом, триває дуже коротко, бо всього... три тижні.

У Злучених Державах має тепер найбільший успіх метода відмолоджування, при помочі т. зв. „рослинної крови“. Ця система спирається на старому звичаї мешканців північного Індокитаю, що лічили своїх ранених при допомозі рослинних соків, що мають могутню, оживчу силу.

Ріслер завів у Франції методу відмолоджувати „кровю молодих“. До того вживає Ріслер крови молодих... коней, кормлених морквою. кров витягають із звірят окремими помпками, при чому звірина не тратить на своїй живучості й може далі правильно жити. Одержану кров окремо приладжують та вливають до шкляного начиння. Коли відтак її впорскнути під шкіру людини й дбайливо розтирати в тому місці пальцями, тоді кров просякає щораз глибше, і організм набирає живучости й молодечої свіжости.

Очевидно, що ніяка з тих метод не є досі досконала й чимало часу мине, заки наука винайде справді успішну методу продовжувати людське життя.

Острів самовбивників.

Несамовита прогулька в глибину розпаленого кратеру.

Японія це — як кажуть — край самобивників. Самогубства не вважають там ганьбою, тільки радше геройським та лицарським ділом. Тому, коли японцеві в чому небудь не повезе, або коли зробить він якийсь нечесний вчинок, тоді кінчить життя, розпоровши собі шлунок. Таке самобивство називають гаракірі.

Другий рід самогубства.

Найбільше „успіху“ — якщо можна так сказати — мають в Японії два роди самогубств: на першому місці слід відмітити гаракірі, на другому — скок до кратеру вулькану.

В лютому 1933. р. одна молода студентка в Токіо кинулась до кратеру вулькану Ошіма на одному з островів недалеко столиці країни „Розцвілої вишні“. По самогубстві молодої Кіото Матсумото 315 людей скочило в безодню вулькану, 1.200 осіб вспіли в останній хвилині врятувати.

Жахлива анкета.

Наче зараслива недуга вплинув учинок очайдушної студентки на ввесь край. Біля кратеру уставили були навіть окрему сторожу, яка ніяким чином не могла собі порадити з упертими самогубниками. Скалистий острів став небаром місцем улюблених прогульок. Цей „острів самогубників“ фотографували, малювали, рисували, а світлини можна було купити в кожній японській крамниці.

Раптом почала поширюватися вістка, що гурток прогульковців, який заглядав у глибину кратеру запримітив там живу людину. Цю сензацію негайно використав редактор якогось часопису, який визначив нагороду й розписав конкурс на провірення кратеру. Відповіддю на анкету була ціла низка нових самогубств тих, що кинулись у гирло кратеру Ошіма.

Небезпечна виправа.

Одначе ніхто не дав відповіди редакторові. Тоді впертий журналіст рішив переконатися на власну руку, скільки криється правди в історії про побут живої людини в кратері. Йому й так не залишалось нічого іншого: якби конкурс покінчився невдачею, тоді йому, як японцеві й людині чести — лицювало все одно кинутись до кратеру.

Редактор Токуза Ітака взяв зі собою протигазову маску, кисневий апарат, одягнувся у спеціяльний азбестовий комбінезон й подався на карколомну виправу. Очевидно взяв він теж із собою все приладдя до високогірської туристики, а саме: сталеву линву, складану драбинку, гаки клямри і т. п.

Серед вибухів і сірчаної мряки.

Коли журналіст став сходити в глибину кратеру, що дихала мряковинням сірки й газів, наступила одна сильна детонація, згодом друга. Каміння, сірковий дим і водна пара мало не вдушили сміливчака. Журналіст переждав вибух і почав сходити вниз.

Коли спустився на глибину двіста метрів, запримітив на скальному виступі тіло якоїсь людини. Воно було знищене випарами сірки й квасів. Пролізши дальших 200 метрів, пізнав тіло 15-літнього хлопця, що пять днів тому наложив на себе руку, кидаючись до кратеру.

В глибині чути було зловіщі громи, повторялися щораз то підземні гуркоти й вибухи газів та сірки.

Пятьох людей, що держали сталеву линву на березі вулькану, до якої був прикріплений Ітака, гадало, що журналіст вдушився.

За яку годину дістали вони знак із долини. Журналіста витягнули на божий світ та з трудом привернули до свідомости. Токуза Ітака повернувся до редакції, усеж ні словечка не написав про свої переживання в глибині кратеру. Тільки з найближчими приятелями поділився своїми заввагами.

Та вже найбільшу сензацію викликала вістка, що по кількох тижнях від того незвичайного рекорду Токуза Ітака кинувся в глибину кратеру тогож таки вулькану...

—o—

„ДОКАЗ ЗЛОЧИНУ“... У ШЛУНКУ.

В одному з німецьких містечок трапилася недавно цікава й весела подія. Якісь вломники вломилися до мясарської крамниці. Крім невеличкої готівки, забрали вломники ще 25 кґ. ковбаси. Виявилося, що злодіями був гурток мандрівних циганів. Поліція перевела ще тієї самої ночі кілька ревізій серед підозрілих злодіїв згаданого містечка. Цигани довідалися в пору, що поліція шукає за вломниками, й тому ціла циганська родина, яка складалася з 5 осіб, почала негайно бенкет. За три години зїли вони 25 кґ. ковбаси. Таким чином „доказ злочину“ щез у циганських шлунках. Колиж небавом надійшла поліція, всі цигани крім одного повзали по землі з болю. Один із циганів, не звертаючи найменшої уваги на те, що такий оригінальний бенкет викликує не дуже приємні наслідки, доїдав останки смачної ковбаси. Двох циганів мусіла поліція відставити до лічниці, трьох, яким гірше вдалося вкрити „доказ злочину“, замкнули в міській вязниці.

Таким чином добрий спершу плян циганів скрити „корпус делікті“ у шлунку, виявився непрактичний і... болючий у наслідках.

—o—

ІДЕАЛ ЖІНОЧОЇ КРАСИ, ЯКОГО НІКОЛИ НЕ НАЙТИ...

Голівуд оглядається за ідеальним типом жіночої краси на 1938. р. Такий тип у дійсності зовсім не істнує, усеж таки цікаво знати, як собі його уявляють у фільмовій метрополії. Отже: чорні очі, конче такі, як має еспанка, лискучі, живі, великі та вимовні. Брови й вії — московки: широкі, незатонкі, расові. Обличчя еґзотичної красуні з Нової Зеляндії, з виразно виставленими лицевими кістками, усеж не такими виразними, як у славянки. Ніс клясичної ґрекині. Кельтійські уста, повні, такі, які можна стрінути в Ірляндії, Валії та на острові Ман. Волосся таке, щоби було ні чорне, ні біляве, лиш якесь таке посереднє, яке можна побачити в американок: ясно-бронзові або бурштинові кучері. Підборіддя анґлійської аристократки, енерґійне й різко зарисоване. Рамена й ноги молодої американки, виспортовані, не надто тонкі, не надто мязисті, проте елястичні й рухливі.

Вкінці ідеал жінки на 1938. р. повинен вміти добре танцювати, плекати всі роди спорту та мати загальне знання літератури, історії, ґеографії, природи і т. п.

Як видно — буде дуже важко підшукати такий ідеал.

ВЕСЕЛЕ.

„Говорила“...

Служниця загубила в парку дитину своєї господині. Вона вертається без дитини домів.

— Петрусь мені загубився в парку! — хлипає вона.

— А не могла ти швидко з поліцаєм поговорити.

Дівчина ще дужче плаче:

— Він саме тоді щез, коли я з поліцаєм говорила.

Ювилей „Української Бесіди“.

„Українська Бесіда“ у Львові — найстарше чи не товариство, святкувала 8. ц. м. ювилей з приводу свого 75-ліття. Три чверти віку минуло з тієї хвилини, коли Юліян Лаврівський дав почин до заснування Касинового Т-ва „Руська Бесіда“. Гуртувала вона спершу всіх українців-інтелігентів без ріжниці політичних переконань, щойно пізніше москвофіли виступили, бо не годилися на народницький курс „Бесіди“. З того часу „Бесіда“ стала вогнищем національного відродження і колискою неодного великого пляну.

В 75-ліття свого істнування влаштувала „Бесіда“ свято, невелике розміром, але гарне. Свято розпочав короткою промовою голова Т-ва проф. Тиховський. На програму свята зложилися два реферати: д-ра К. Левицького і д-ра І. Копача, сольоспіви п. М. Сабат-Свірської та хорові продукції „Сурми“.

Найбільше враження зробив на присутніх звязкий і глибокий реферат през. д-ра К. Левицького, до того прекрасно виголошений. У цім рефераті як у дзеркалі відбилася ціла історія не тільки „Бесіди“, але й Галичини, знайшли своє цікаве насвітлення неодні незнані, або малознані події. (Реферат містимо у фейлетонах „Діла“).

Після офіціяльної частини члени Т-ва та запрошені гості провели довгий час у теплій атмосфері споминів та плянів на майбутнє. Вринула між іншим думка шукати спільно з „Молодою Громадою“ відповідного приміщення, що булоб не тільки вигідне для обох товариств, але й гідно репрезентувало українську інтелігенцію Львова.

Хто вишле жертву на ювилейний „Дар Просвіті“, той дасть доказ любови свого Народу.

Архиєпископ, артистка й автокефалія.

СПРАВА, ПРО ЯКУ ГУДЕ В РОСІЙСЬКІЙ ЕМІҐРАЦІЇ.

Варшава, 7. грудня 1937.

Матримоніяльна одисея романтичного князя Радивила, що скінчилась — як уже відомо — малим скандаликом під боком православної митрополії у Варшаві, не є сензацією дня вже для нікого. Зате сензацією дня, скріпленою таємною атмосферою недоговорених натяків і новідкритих фактів, стала для цілої російської еміґрації, у великій мірі теж для православних українців — справа, що її раптом винесла на денне світло виленська і варшавська польська преса.

Справа проста і виглядає так:

„Нова Правда“, новозаснований щоденник ген. Галера, як вся ендецька преса — добре поінформований у російських справах, приніс у числі з 27. м. м. таку вістку:

„Виленська преса інформує про пригоди дружини ген. Скобліна у Вильні в 1922 р. Скоблінова-Плевицька приїхала до Вильна на концерт. Її виступ заповіли великі кольорові афіші. Плевицька осягнула за циганські романси похвальні рецензії, а російська еміґрація зготовила їй оваційну стрічу.

„Після другого концерту, 2. вересня, Надежда Плевицька не поїхала у готель, але застукала до монастирських воріт св. Духа на Острабрамській вулиці і серед монастирської тиші відбула довгу розмову з тодішнім архиєпископом Елевтерієм.

„Підчас тої нічної розмови невідомі люди перекинули усі речі Плевицької в готелі. Коли артистка по півночі вернулась до дому і занепокоєна фактом таємної ревізії казала негайно сполучити себе телефонічно з арх. Елевтерієм, чиясь невідома рука сполучила її не з архиєпископом, лише з одним урядовцем, який щойно після вислухання телефону сказав їй, хто він.

„Після тої готелевої пригоди Плевицька негайно виїхала з Вильна через Ригу до Ковна. За тиждень — органи безпеки вивезли архиєпископа до Варшави й опісля депортували його на Литву.

„Елевтерій був — як відомо — противником автокефалії Православної Церкви у Польщі. Після наказного виїзду з нашого краю оселився у Ковні і неоднократно бачив там дружину ген. Скобліна, вранжера голосного схоплення ген. Мілера, провідника російської еміґрації в Парижі.

„Як недавно вияснилося, в Ковні була централя совітської розвідки з широким обсягом діяльности“.

Ця вістка польської преси зелектризувала російські еміґраційні круги. Деселе показались обширніші російські коментарі, справа стала ревеляцією дня. Отже нічого дивного, що самою вісткою зацікавився редактор митрополитального „Слова“ і передрукував її на „польській сторінці“ своєї газети, як справді цікаву інформацію.

Але жест редактора зустрівся — як кажуть — з гострою критикою митрополита Дениса, якому лянсування таких вісток не пішло всмак. Самоконфіскати перевести вже не було можна, бо цілий наклад пішов на пошту. Отже повторилася правдоподібно відома історія з травня ц. р., коли то „Слово“ само себе сконфіскувало за гостріший вислів проти уряду.

Всі ті факти вказують, недвозначно на те, якими похилими шляхами котиться ціле російське еміґрантське життя.

Гром.

З польських справ.

„Ґазета Польска“ офіційним органом О. З. Н.

В „Ґазеті Польскій“ з 9. ц. м. (ч. 341) появилась така вістка: На основі рішення шефа О. З. Н. полк. Коца „Ґазета Польска“ стає з нинішним днем пресовим органом О. З. Н.

В цьому числі є теж передова стаття начального редактора полк. Медзінського п. н. „Конституція і консолідація“, в якій називає закид ген. Желіґовського, що „О. З. Н. не хоче ввійти в рямці конституції“, несправедливим. Такий закид причинюється до створення „уявленої дійсности“, що суперечить „дійсній дійсности“. Далі підкреслює, що конституція підкреслює відповідальність перед Богом та історією не лише голови держави, але теж кожного покоління, що обовязане своїм зусиллям зміцнити силу та повагу держави. Свою статтю кінчить запевненням, що „дійсну дійсність“ творять два документи — промова начального вожда з 24. травня 1936 р. та ідеольоґічно-політична заява полк. Коца з 21. лютого 1937 р. про створення О. З. Н.

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Почини „Української Бесіди“ у Львові

ТА ЇЇ ЗНАЧІННЯ У ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ НА ГАЛИЦЬКІЙ ЗЕМЛІ — НА ПІДСТАВІ МОЇХ СПОГАДІВ.

Промова, виголошена на ювилейній академії в 75-ліття Т-ва „Українська Бесіда“ у Львові 8. XII. ц. р.

Святочна Громадо!

Мені припала честь привитати Вас, Дорога Громадо, кількома спогадами з минулого нашої „Української Бесіди“. Ці спогади — це наче животворні проміння первісної праці нашого осередку українського життя, яким була „Українська Бесіда“ в добі відродження українського народу. Ці почини треба знати нашому сучасному громадянству, щоб воно зрозуміло, як йому треба ставати супроти грядучих подій на нас! Коли ласкаві, прошу послухати.

Почин до заснування „Української Бесіди“ у Львові дав **Юліян Лаврівський**, судовий радник, опісля радник апеляційного суду у Львові, соймовий посол і заступник краевого маршала. Це був політик свого часу, що перший обізвався за потребою нашої орґанізації.

Він підніс був думку у 1861. році, що для почину орґанізації нашого громадянства, без котрої наш нарід загине, треба конечно заложити у Львові: **руський клюб і народній театр.** Руський клюб мав зібрати разом гурток нашої інтелігенції до праці в осередку краю, а народній театр мав нести українську пісню й українське слово між нарід (громадянство) в краю, щоб його піддержати і відродити.

Цим першим гуртком української громади у Львові була **„Молода Русь“** з 1861. року, що проповідувала **самостійність українського народу** супроти затій русофільської течії. Звідси вийшли „Вечерниці“, як орґан „Молодої Руси“, під редакцією **Федора Заревича** (1862. р.), відтак „Мета“ під редакцією **Ксенофонта Климковича** (1863. р.), потім „Нива“ під редакцією **Костя Горбаля** (1865. р.).

Старорусини, котрих тоді звали „святоюрцями“ від святого Юра, де була їх остоя, забороняли в духовній семинарії у Львові читати ці ґазети, але проте читали їх богослови, а львівський купець **Михайло Димет** піддержував матеріяльно видавництва „Молодої Руси“. „Молода Русь“ мала двох меценатів — **львівських купців: Михайла Димета** (перковні параменти) **і Василя Товарницького** (текстильні товари); в переважній частині творили її молоді студенти університету і ґімназійні вчителі (професори).

Переведення формації „Молодої Руси“ — руського клюбу в **статутове Товариство „Руська Бесіда“** відбувалося від 1861. року до 1864. року.

В тому часі зібрав Юліян Лаврівський також перші датки на заснування руського народнього театру; виєднав дозвіл уряду на театральні вистави та заложив **театральний комітет**, добираючи собі до помочі: Ксенофонта Климковича, учителя Михайла Полянського і купця Василя Товарницького. Цей театральний комітет оголосив був конкурс на театральні вистави в **„простонароднім язиці“** та спровадив з Великої України театральну ґрупу Омеляна Бачинського — знов-же заходами львівського купця **Михайла Димета.**

Перша вистава руського народнього театру відбулася 29. березня 1864. р. в салі „Народнього Дому“ у Львові. Святочний прольоґ написав професор **о. д-р Омелян Огоновський** і цей прольоґ виголосив студент університету **Льонгин Бучацький*).** Опісля відіграла оркестра симфонію Вербицького і по ній зачалася вистава „Марусі“. Саля греміла від оплесків і радости не було кінця, як це описав очевидець...

Я був тоді дитиною (мав 5 років) і бачив першу нашу театральну виставу опісля в Станиславові. Пригадую собі, наче зі сну, що зі мною тоді ділось...

У томуж 1864. р. увійшло вже було в життя Товариство „Руська Бесіда“ у Львові, що **стало зорганізованим вогнищем української національної думки.**

В 1867. р. заложила вона науково-літературний орґан „Правда“, що в 1872. р. став літературно-політичним орґаном і перейшов під постійну редакцію **Володимира Барвінського** та аж до часу оснування „Діла“ (1880) вказував політичні шляхи молодої української народньої партії.

Хто був тоді **Володимир Барвінський?** Адвокатський кандидат у канцелярії д-ра Теобальда Семільського, адвоката у Львові.

Отсе були ці малі, примітивні почини ор-

*) У пізнішому часі (р. 1908) був Льонгин Бучацький уже радником Найвищого Суду у Відні та засідав у сенаті, що судив справу Мирослава Січинського.

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ У ЛЬВОВІ.

ВИСТУП ХОРУ КОТКА.

Після майже річної перерви хор Котка знов виступив на концертовій естраді у Львові в салі Польського Муз. Т-ва на Хорущині. Одначе цим разом хор запрезентувався у зовсім новім виді: у модних під цю пору в Польщі гуцульських народніх строях та в значній частині із новою, ад гок достроєною пісенною програмою, у якій — крім деяких нових пісень — уперше появилася танкова етнографічна продукція: доволі натуралістичне виведення „аркана" під такт гуцульської троїстої музики (фльояра, гуслі, цимбали). Щодо самої хорово-пісенної програми, то у ній між відомими новими піснями ріжних авторів (Ф. Колесси, М. Гайворонського й ін.) були теж деякі, так сказати, „апокріфи", пісні криптонімні, означені * * *, або „народні пісні" без означення авторів, або врешті означені в програмці не зовсім точно (нпр. „Верховина" Матюка (?), або „Огні горять" Воробкевича у моїй редакції). Правда й те, що у деяких тих хорових обробітках деякі манери у гармоніці й голосоведенні не видержують фахової муз. критики і виявляють тут деякі прогріхи, які без шкоди для ефекту, а то й із користю для пісні можнаб оминути; з другогож боку деякі такі „прогріхи", як нпр. рівнобіжні порожні квінти у фригійській каденції пісні: „На городі верба рясна" звучать добре, оригінально, просто ревеляційно! Та не зважаючи на „літературний" бік пісень програми концерту, у продукціях хору Котка на перший плян вибивається враження величезної зовнішньої і внутрішньої дисципліни хору, темпераменту й запалу у виконанні і віра в красу свого ідеалу. І цим хор Котка сповняв і тепер сповнює у нас добру культурну роботу й місію.

„ПІКОВА ДАМА" П. ЧАЙКОВСЬКОГО.

Прекрасна, мабуть найбільше оригінальна опера Чайковського, якої сюжет, здається, немов би викроєний із фантастичних оповідань Т. А. Гофмана і якої музика міниться дугою питомих ефектів Чайковського від тонкої рафінованої експресії до брутально потрясаючого трагізму, тішиться і у нас великим успіхом. Одначе остання вистава її під оглядом голосової обсади головних роль — за виїмком хіба тільки Враги і Дольницького — не могла вдоволити. Оперовий жанр Чайковського домагається таки співу, хоч може і не у стилі бель канто, то всеж поправного вокального стилю, а не тільки декляматорської шаржі та штукатерії ріжних „побічних емісій", як це було переважно у пп. Перковича (Герман), Буцішевської (Ліза), Гінглерівної (графиня). До того ще детонування вниз зводило на ніщо і найкращі настроєві сцени. Розмірно найкраще виходили ще збірні великі хорові сцени й орхестрові ілюстрації — завдяки кольосальній рутині і темпераментній сугестії диригента тої міри, що п. Бердяєв.

КОНЦЕРТ ЛЬВІВСЬКОЇ ФІЛЬГАРМОНІЇ.

Недільний концерт Фільгармонії був чомусь улаштований на спілку із Польським Музичним Товариством під орудою А. Солтиса, і його програма мала характер патріярхально-льокальний польський та присвячена була трьом „національним" композиторам: Монюшкові, Носковському і М. Солтисові, покійному дирекорові львівської Польської Консерваторії. Носковський у своїх орхестральних творах (добре відома увертура „Морське Око" і „Памяти Шопена" — варіяції на тему прелюдії Шопена) є поправним контрапунктистом та орхестратором, зате блідим тематиком і гармоніком. М. Солтис як композитор („Селянкі" на хор з орх., виїмки танкові й арії з опер „Марія", „Річпосполита бабінська") є одним з останніх епігонів Монюшка і Носковського, хоч і не дорівнює їм інвенцією. Цілість концерту і змістом і виконанням стояла на „поправнім" рівні, але не вспіла одушевити нечисленної публики, яка покидала салю перед кінцем програми, не дожидаючи останньої точки: „Польонії" Р. Вагнера.

С. Людкевич.

ганізації українців з 60-их років минулого століття до відродження українського народу: „Руська Бесіда", при ній мандрівний народній театр і пресовий орган у виді „Правди", що виходила раз на місяць... **А чейже з них вийшло опісля світло життя нашого народу!**

Та вже по кількох роках цієї започаткованої праці зачали львівські русофіли з Погодинської кольонії намагатися, щоб „Руську Бесіду" і наш народній театр взяти на свій лад і зробити їх розсадником для поширення русофільства. Але на Загальних Зборах „Руської Бесіди" в році 1872. показалося, що наших членів є вже більше. І тому переголосована русофільська партія, що була тоді в управі „Народнього Дому" у Львові, виповіла „Руській Бесіді" ті кімнати, котрі вона займала в „Народньому Домі" і **викинула її звідси!** Тоді українці-народовці, викинені з „Народнього Дому" у Львові, мусіли з „Руською Бесідою" **тинятись довгі роки по чужих хатах у Львові** і далі організуватись. Але проте духом вони не впали і не затратили віри у майбутнє.

Оськак „Руська Бесіда" перенеслась до жидівської камениці Фішерів у Львові при вулиці Підвалля ч. 7, відтак до жидівської камениці Баха на розі вулиць Вірменської і Краківської, опісля до камениці Фібіха напроти театру Скарбка; далі до камениці Качковського при вулиці Вірменській ч. 27, з черги до дому вдовичо-сирітського фонду при вулиці Вірменській ч. 2, звідси до дому „Просвіти" в Ринку ч. 10; у дальшій черзі до реальности „Народньої Гостинниці" при вул. Костюшка і вкінці звідти, в часі світової війни, знову до „Народнього Дому" у Львові перенеслась „Українська Беседа"

(Докінчення буде).

—o—

По широкому світі.

Югославянський премієр Стоядінович приїхав нині в год. 9.50 до Міляна.

Злучені Держави збільшили свої торговельні обороти в порівнанні з 1936 р. на 31 прц., в порівнанні з 1932. — на 118 прц.

Бельгійська поліція арештувала 4 особи, які торгували зброєю з південною Америкою.

На Филипинах підчас тайфуну згинув шеф головного штабу филипинської армії ген. Санто.

—o—

ЗІЗНАННЯ ГЕН. ДЮСЕНЄРА У СПРАВІ „БІЛИХ КАПТУРІВ".

Генерала Дюсенєра, арештованого у звязку зі змовою „білих каптурів", переслухували вчора від год. 15. до 22. Генерал зізнав, що він належав до леґального „Союзу комітетів оборонної акції", що має помагати армії та поліції на випадок комуністичного замаху і не мав припасів зброї. До конспіративного ЦСАР він не належав.

НОВИНКИ.

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної ґазети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку! Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів!

— **Студентський Кружок Р. Ш.** влаштовує 18. ц. м. в год. 20. в салі Ремісничої Палати (Стрілецька Площа) **Миколаївський Вечір з танцями.** Програма весела, хор жін. ревелерсів „Богема" і 16-ка „Бандуриста" тощо. 2256 1—2

— **В День св. Миколая** 19. грудня ц. р. в год. 20. спішать усі слухняні старші діти до жовтої салі Народнього Дому по дарунки. Про кого забуде Миколай, того звеселить музика Яблонського. На веселу забаву запрошує всіх Тов. „Українська Захоронка". Добірний буфет, низькі ціни, вступ за запрошенням. Дарунки проситься складати в тім дни від год. 18-ої на місці. 1-3

— **В суботу** 11. XII. усі підемо на **Андріївський Вечір** „Сокола-Батька". Руська 20. Всякі несподіванки. Джез Босого. Початок в год. 21. 2253

— **З музичних кол** повідомляють нас, що у концерті в память Лисенка, який відбудеться дня 19. ц. м. у Великому Театрі, беруть участь: пп. Одарка Бандрівська, Галя Левицька, Михайло Голинський, як солісти, Василь Барвінський зі вступним словом, Львівський Боян, Бандурист і Сурма у повному складі з хоровими точками. Фортепіяновий провід обняли проф. Тарас Шухевич і д-р Борис Кудрик. Подрібну програму оголосять цими днями. Звертаємо увагу П.Т. Публиці, що залишилась ще невелика кількість білетів у Союзному Базарі. 2254 1—1

— **З причини недиспозиції Ексцеленції Митрополита Кир Андрея** всі приняття та авдієнції відкликані на необмежений час. — Львів 9. XII. **Д-р М. Панчишин.**

— **Духовенство янівського деканату,** котре, як відомо, започаткувало ювилейні свята в 900-ліття Покрова Пречистої Діви Марії — Цариці України, уладжує з цієї нагоди деканальну академію в Янові дня 12. XII. ц. р. в год. 16. у салі „Сокола". В програму входить святочна промова, декламації, хори, сопранове сольо й ін. — При цій нагоді слід згадати, що янівський деканат чи не єдиний у цілій Галицькій Провінції, що мав дуже солідно опрацьовану програму ювилейних свят, затверджену Митрополичим Ординаріятом, і ту програму дуже точно виконує. На закінчення цього ювилейного року відбудуться в дні Непорочного Зачаття Пр. Д. Марії (22. XII. ц. р.) особливі парохіяльні свята з одногодинним дзвоненням у всіх церквах янівського деканату.

— **Українські авдиції в найближчім тижні.** Львівська радіостація передає в тижні від 12. до 19. ц. м. кілька українських авдицій. Це буде в першу чергу відчит інж. І. Лапчака „Що дає комасація ґрунтів", призначений для хліборобів у неділю 12. ц. м. год. 8.50—9.00, потім фейлетон Марії Парипи „Дівочі звичаї у вечір св. Андрія" у вівторок в год. 18.10—18.20, врешті щотижнева ґазетка під ред. М. Ковалевського з Варшави в середу 15. ц. м. в год. 13.45—13.55. Тиждень закінчить великий концерт хору „Сурма" під дир. Е. Плешкевича в суботу 18. ц. м. в год. 18.10—18.35, у програму якого ввійдуть твори о. В. Матюка (До пісні, Чом так скоро, Вечір, Крилець, Чи це тая керниченька, Змарнів я, Болайся когут знудив, З тої гори й інші). Концерт матиме назву „Давні українські пісні". Буде це один з кращих українських концертів у львівському радіо за останній час.

— **Вийшов на волю.** Із станиславівської вязниці вийшов 7. ц. м. на волю Петро Рогатинський, якого держали кілька місяців у слідстві.

— **За ошуканство на шкоду бідаків.** Перед карним трибуналом у Львові розпочалася розправа проти д-ра Бронислава Овчарського, лікаря і б. власника кінових підприємств, який вимантив від 25 осіб кількадесять тисяч зол. як кавції на посади, які обіцяв дати їм у кіні, що його заложив при вул. Личаківській. Кожному посади дати не міг, кіно збанкротувало, а гроші пропали. Минулого року д-ра Овчарського злiцитували, при чому він пробував скінчити самогубством, аж врешті станув перед судом обвинувачений в ошуканстві. Д-р Овчарський боронится, що ділав у добрій вірі, хотячи створити велике підприємство, що обіймалоб пять кін, одначе один з його спільників умер і цілий інтерес розбився. Разом з ним відповідає перед судом Ярослав Мельник, що помагав йому в організації підприємства.

— **Втік перед вінчанням.** У Станиславові сталася незвичайна подія. Самуїл К. і Мальвіна Г. були заручені, одначе наречений зволікав з вінчанням, доки родичі його майбутньої жінки не дадуть йому обіцяного віна в сумі кількох тисяч зол. Вкінці родичі згодилися і приректи дати майбутньому зятеві гроші в дні вінчання. Коли Самуїл К. знайшовся перед рабіном, зажадав віна, а коли йому відмовили, втік в останній хвилині і пропав без вісти.

— **Підпал.** В Барилові радехівського повіту хтось підпалив загороду Антона Семковича, наслідком чого згоріли всі будинки з живим і мертвим інвентарем загальної вартости 2.800 зол.

— **Польський суспільний діяч дефравдантом.** У Варшаві арештували директора луцької ремісничої палати Владислава Лопінського і спровадили під поліційною ескортою до вязниці у Луцьку. Лопінський як директор ремісничої па-

зати здефравдував 20 тисяч зол. з фондів палати та грошей, призначених на фахову освіту. Буз налоговим картярем і це завело його до вязниці. В Луцьку був знаний як суспільний діяч, беручи участь в Озоні та „обєднанні польської політичної думки".

— **Небезпечна їзда.** Мешкані села Щитної біля Ярослава знайшли на залізничому шляху біля моста тіло молодого парубка, що їхав зайцем на вагоні і вдарив головою об міст. Того самого дня у Переворську стягнули з даху вагону двох молодих парубчаків, що згинули в подібний спосіб.

— **Вінчання кн. М. Радзівила** з вихресткою Ядвігою Сухестов визначили на 26. грудня ц. р. Всеж таки тепер не знати, чи воно відбудеться, бо священники всіх християнських обрядів відмовили участи в цьому акті. Зате нема сумніву, що сим п. Сухестов вихреститься. Рабінат повідомив уже про це староство в Дрогобичі. Правдоподібно не будуть її виклинати в синагозі. Одночасно родина Радзівілів старається всіми способами обезвласновільнити кн. Михайла Радзівіла, піддаючи його під кураторію. Пані Сухестов живе тепер в Антоніні в його палаті як гість і наречена.

— **Морози в Америці.** Північну Америку навістила гостра зима. У Зл. Державах упала температура до 26 ст. нижче зера, а на Фльориді до —7 ст. Багато людей замерзло. Гострий мороз спричинив міліонові шкоди в садах. У школах мусіли припинити науку з браку палива. Нема сумніву, що низька температура перенесеться незабаром до Европи. Покищо нотовано 7. ц. м. в Льондоні + 3, Берліні — 2, Москві — 2, Варшаві — 3, Львові — 2. Софії + 10.

— **Альохін знову світовим мистцем.** Як повідомляють з Гаги, 25-а партія шахового турніру за мистецтво світа скінчилася знову перемогою д-ра Альохіна, який здобув 15½ пунктів; тим самим світове мистецтво. Д-р Еве лишився при 9½ точках і заявив, що буде дальше грати аж до 30-ої партії. В історії шахового мистецтва це перший випадок, що б. світовий мистець здобув удруге втрачений титул. Першим світовим мистцем був Вільгельм Штайніц із Праги і славився тим титулом 8 років, аж до 1894. р., коли втратив його в користь д-ра Емануїла Ляскера, професора математики з Мінхену. Ляскер був світовим шаховим мистцем 27 літ, аж в 1921. р. побив його на острові Кубі молодий шахіст Капабілянка. Цьому довелось тільки шість літ займати перше місце в шаховому мистецтві і в 1927. р. мусів передати його росіянинові д-рові Альохінові. Девять літ пізніше здобув його д-р Еве, теж учитель математики в одній голяндській гімназії, але тепер по двох літах мусів віддати його назад свому попередникові. Слід зазначити, що із дотеперішніх 25 партій турніру Альохін виграв 10, ремісував 11, а 4 програв.

— **Магометанський університет у Тріполісі.** З розпорядку італійського губернатора Лібії, маршала Бальбо оголошено конкурс на проект університетського будинку для магометан у Тріполісі. Будинок має станути при площі Дар Грандо.

— **Пять нових шкіл за приріст населення.** Мусоліні виплатив із власних фондів міліон лірів на будову пятьох шкіл у місті Маса Карара. Повідомляючи про це, префект місцевости зазначив, що це нагорода для місцевого населення за побільшене темпо приросту. В цілій провінції ніде не родиться стільки дітей як там.

— **Біблія способом проти комунізму.** Губернатор стейту Джорджія виступив з цікавим способом проти комуністичних впливів серед молоді. Він рішив закупити 800 тисяч примірників біблії і роздати їх між дітей. На його думку дитина, яка пізнає біблію, буде відпорна проти безбожницької пропаґанди.

— **Катастрофи.** Заступник епископа Египту і Судану Герберт Булен згинув у летунській катастрофі в часі лету з Маляки до Юби над Білим Нілем. Згинув також пільот, що керував літаком. — В околиці Дакс (полуднева Франція) особовий самохід ударив з цілим розгоном на вантажний самохід, який стояв на дорозі. Три пасажири погибли на місці, шофер утратувався. — Біля Сен-Совер упав комунікаційний літак, що курсував між Ліоном і Марсилією. Радіотелеграфіст погиб на місці, пілот важко ранений. Чотири пасажири потовклися лекше.

— **Той мав щастя.** У бразилійській провінції Чеара над рікою Бебедуара одному шукачеві діямантів удалось знайти величезний діямант вартости 4 міліонів мільрейсів. Донедавна він був міським урядовцем у Форталеца.

— **Ріжні вістки.** В Софії помер у віці 65 літ болгарський письменник і драматург Антін Страшимиров. — В Сан Паольо (Бразилія) велика пожежа знищила великі магазини фірми машин до шиття „Зінґер", причому згоріло 2.000 машин.

— **Новий рекорд.** Живемо в епосі рекордів. Майже щодня довідуємося про нові рекорди в тій або іншій ділянці. Кожний хотів би здобути рекорд. Одначе і тут, як при всіх правилах, стнують виїмки. До таких виїмків належить рекорд найчастішої простуди. Цього роду рекорд є дуже прикрий, і без сумніву рекордист є дуже необережною людиною, що не знає особі справи з небезпеки простуди. Однак ті, що є свідомі цієї небезпеки і тому звертають на своє здоровля відповідну увагу, знають, що в таких випадках треба негайно взяти 1—2 таблетки оригінальної Аспірини і в цей спосіб запобігають дальшим наслідкам простуди.

—o—

Зі судової салі.

ПІД ЗАМІТОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО ОУН.

Перед львівським окружним судом присяглих станули нині В. Гоцій, В. Зелень і Д. Марко (всі з Равщини) під замітом приналежности до ОУН; боронить д-р Ст. Шухевич.

17. грудня стане перед окружним судом у Рівному 56-ох українців, яким прокуратура закидує приналежність до ОУН і терористичні акти. Розправа протягнеться до 23. ц. м. Обвинувачених боронять львівські українські адвокати.

Жертвами на „Дар Просвіті" засвідчимо, що „Просвіта" — наші гордощі, наше спільне добро, що всі ми, цілий нарід, стоїмо непохитно на сторожі культурно-виховних змагань та зуміємо ті змагання підтримати морально й матеріяльно.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

У 300-ліття смерти митрополита Велямина Рутського. Тернопільське громадянство віддало пошану памяти непохитному, свідомому своєї цілі організаторові і працівникові на національно-церковній ниві Митрополитові В. Рутському, влаштуванням святочної академії 5. грудня ц. р. Гарну, навіяну пієтизмом, святочну промову виголосив о. Іриней Назарко ЧСВВ. Схарактеризувавши духові прикмети Митрополита, виказав його працю і заслуги у національно-церковній ділянці нашого життя, чого на жаль наші історики досі відповідно не оцінили. На концертову частину академії, виконану місцевими сольовими і гуртовими силами, склалися: 1) скрипкове сольо проф. муз. Юрія Криха а) Людкевича — Тихий спомин і б) Пуґнанія — Прелюдія та Алегро; 2) сопран-сольоспів Ірини Заворотюківної Ґунод-Бах — Аве Мар'я; 3) тенорове сольо о. Петра Романишина, який відспівав Псалом ч. 24 і Векую отринул. Безкоровайного; 4) смичковий квартет Музичного Т-ва ім. Лисенка у складі: інж. Ом. Марково, Івана Качмарчука, Зенона Фарміґи і проф. В. Безкоровайного відограв Гайдна Лярго та Андаите. Мішаний хор парохіяльної церкви під управою Шутовського виконав Лірина: Услиши Господи молитву, дівочий хор Захисту під проводом настоятельки С. Неонілі виконав композицію о. Вільке — Життя є гарне, бо добрий Бог. На закінчення концерту міш. хор „Торн. Боняна" під управою В. Березовського відспівав Бортнянського: Концерт ч. 3. Фортепяновий супровід до сольових партій обняли: проф. муз. Ірина Любчак-Крихова і проф. В. Безкоровайний. Ціла концертова програма, не зважаючи на розмірно короткий час на підготову, виконана влучно. Велика саля Міщанського Братства була виповнена слухачами усіх станів нашого громадянства. Це свято закінчилось відспіванням католицького гимну.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Відчити в Міщанській Касі. Від кількох місяців дирекція М. К. влаштовує час до часу пропаґандивні відчити, які проходять з гарним вислідом. Дня 26. м. м. у вечірніх годинах в домівці М. К. відбувся черговий пропаґандивний відчит, посвячений спеціяльно перемиському жіноцтву. Реферат про значіння ощадности виголосив у незвичайно приступній і гарній формі, з питомою йому бадьорістю, голова Надзірної Ради М. К. д-р Загайкевич В.; другий реферат про значіння М. К. під теперішню пору виголосив дир. Ярошевич Осип. Присутні (к. 40 осіб) із зацікавленням вислухали обох рефератів.

„День ощадности". Заходами дирекції Міщанської Каси влаштовано в читальні Т-ва „Просвіта" Перемишль Болоня в неділю 28. м. м. у вечірніх годинах „День ощадности". На програму зложились: хорові продукції хору з Перекопаної під управою студ. Ощудлика Яр., терцет скрипковий та три реферати, що їх виголосили: дир. Ярошевич О., м-р Чубінський А. і студ. Ощудлик Яр. Свято при численній участи громадян Болоня пройшло з гарним успіхом.

З виступів „гуцульського хору". Минулого тижня загостив до Перемишля наш найкращий хор під арт. проводом Дм. Котка з двома концертами, які дав у салі Нар. Дому 1. і 2. п. м. Цим разом хор виступив під назвою „Гуцульський хор" у характеристичних гуцульських строях, наче для доказу, що гуцули — це не якесь там окремо племя, як твердить „І. К. Ц.", а чисто-кровна частина українського народу. Програма концертів різноманітна і богата; ми почули твори наших визначних композиторів, як Лисенка („Розвила псальма"), Леонтовича (кант „Про Почаївську Б. Матір"), Стецевка (колядки), Котка („Через поле широкеє"), Матюка, Гайворонського, Людкевича, Воробкевича, Недільського, Колесси, Нижанківського й інших та народні пісні. Хор невеличкий, бо всього 16 осіб, але доказав своїм співом, що при доброму проводі можна з людей викресати. Своєю зіспіваністю, чистотою інтонації, дикції і прекрасними голосами хор просто захопив слухачів, які не жалували йому бурхливих оплесків.

Повітова просвітянська анкета. В пятницю 3. п. м. відбулась у великій салі Народнього Дому повітова просвітянська анкета, на яку прибуло 195 осіб від 73 читалень. Анкету в заступстві неприсутнього голови філії „Просвіти" відкрив секретар п. Нагайський Василь, зазначуючи, що анкета скликана для вислухання звітів з провірок читалень, що їх перевели в останніх трьох тижнях люстратори Матірного Т-ва. Дуже точні та цікаві змістом і формою реферати-звідомлення зложили люстратори пп. Татомир, Городиський і Кобів. Усі вони звертали увагу на поглиблення просвітянської ідеї, на поширення любови до читання здорової, доброї та виховної книжки, як і на поглиблення культурно-освітньої праці. Під адресою читальників упало з уст люстраторів неодно слово похвали, але й неодно слово гіркої правди. Присутні вислухали рефератів з великою увагою та зацікавленням. По рефератах відбулась оживлена дискусія. Анкетою проводив о. Крупа Сильвестер з Журавиці.

Курс перерібки ярини й овочів. Заходами садівничо-городничої секції при філії „С. Г." відбувається під цю пору 10-денний курс перерібки ярини й овочів. На курсі викладають: дир. Бочинський Л. (провідник курсу), п. Сорочак Е., ред. Шулинович Б., інж. Мосора В., д-р Мандюк І., м-р Чубінський А., інж. Бурий М., п. Мудра І. і п. Шховляк М. Виклади відбуваються в домівці „С. Г." щодня пополудні. Предмети, що їх викладають на цьому курсі, дуже цікаві та незвичайно потрібні в домашньому господарстві, одначе сумно, що курсом, не зважаючи на велику рекляму, наші пані не дуже то цікавляться. К-ч.

ГОРОДОК.

Концерт стрілецької пісні. Заходом читальні „Просвіти" в Городку-місті відбувся в неділю 5. XII. п. р. в салі „Помочі" в год. 6. попол. концерт стрілецької пісні. На програму цього справді добре підготовленого концерту зложилися: 1. „Ой у лузі" — мішаний хор. 2. Промова о. Омеляна Шараневича, голови читальні „Просвіта". Значну частину промови староство скреслило. 3. „Заквітчали дівчатонька" — міш. хор. 4. „Козака несуть" — мішаний хор. 5. Декламація молодої городецької декламаторки Іванни Кальмуківної („Спомин" Романа Купчинського), виголошена зі справжнім чуттям. 6. „Ой сів пугач" — тріо, що його відспівали п. М. Татух, І. Депик (тенори) та І. Вересюк (бас). 7. „Чорна рілля" — муж. хор зі сольоспівами. Після короткої перерви йшли дальші точки програми: 8. „Ой зацвила черемха" — міш. хор. 9. Декламація Василя Шевчика „Ода до пісні" — Р. Купчинського. 10. „Ой Дніпре" — сольоспів Івана Вересюка, студ. техніки, що був чи не найбільшою атракцією концерту. Сильний голос і добре виконання просто захоплювали публику, тож не диво, що перший виступ І. Вересюка на городецькій сцені нагородила вона довготрівалими оплесками. 11. „Гей там у Вільхівці" — дует при акомпаніяменті відспівали п. Софія Стецьова (альт) та Іван Депик (тенор). 12. „Ой нагнувся дуб високий" міш. хор зі сольоспівом І. Вересюка. Вязанку стрілецьких пісень закінчила пісня „Ой впав стрілець", яку відспівав міш. хор. Староство в Городку заборонило співати пісню „Засяло сонце" та дальші рядки пісні „Ой у лузі" (відспівано лиш першу стрічку). Ця заборона, здається, є першою цього роду забороною в Галичині. Концерт закінчено відспіванням нац. гимну. Хором дириґував п. Печеня; йому і хористам належиться за цей виступ повне признання. На окрему згадку заслуговує ще декорація салі. На червоному тлі жовто-блакитні прапорці, в середині на округлому синьому полі золоті ініціяли УСС, під ними червона калина. Декорація була твором о. О. Шараневича. Концерт як цілість полишив якнайкраще вражіння. Невелика саля „Помочі" була

евпоконела вперть. Добре було би, щоб цей щойно заснований при читальні хор дальше продовжав свою працю та плеканням рідної пісні будив національну гордість серед городенських українців. Дохід з концерту призначено на потреби читальні. Булоб теж бажано, щоб такі концерти української пісні відбувалися частіше, також добре булоб запрошувати до концертів українські музичні сили Городка, що може ще більше причинитися до піднесення мистецького рівня подібних імпрез.

X.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

О. Петро Дзедзик: МЕССІЯ З НАЗАРЕТУ. І том. Молодечі літа І. Христа і його приготування до публичного виступу. Львів 1937. Стор. 255, 16°.

О. Г. Фроми Ч. О. — о. П. Дзедзик: СВІТСЬКІ АПОСТОЛИ — ДО ПРАЦІ! (Виклади для ревнителів Катол. Акції. Частина II. Апостолування людей поодиноких звань. Льв'в 1936. Стор. 28, 16°.

Д-р Володимир Кобільник: МАТЕРІЯЛЬНА КУЛЬТУРА СЕЛА ЖУКОТИНА ТУРЧАНСЬКОГО ПОВІТУ. Відбитка з „Літопису Бойківщини" ч. 7—9. Самбір 1937. Стор. 153, 8°.

ЖУРНАЛИ:

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ, ілюстрований популярно-науковий журнал-місячник. Льв'в, грудень 1937. Р. X. Ч. 12. Зміст: М. Мельник-Матіїв: „Просвіта". — На порозі сімдесятьліття „Просвіти". — Іван Брик: Великий день Закарпаття. — Василь Щурат: Перші голоси про „Русалку Дністрову". — Гт.: Ява вежа на цілому світі найвища. — Роман Крохмалюк: На хвилях етеру. — Вв: Дмитро Антонович — шістдесятлітник. — Гт.: Чим найкраще виповнити сінники. — Борис Кудрик: Кристоф Віллібальд Глюк (у 150. роковини смерти). — П. Франко: Віднювлена мідь. — Товариство „Сила" українським безробітним. — І. Сітницький: Смерть Архімеда. — Франц Коковський: Карп. — Гр. Бобик: Овес — Я. Пастернак: Хрестини й весілля в селі Віболотах, жовківського повіту. — Теофіл Коструба: Вік князя Святослава Хороброго. — Юрій Жук: „Шляхи Гітлера". — Роман Богданович: Звідки взялася кінська підкова. — Володимир Савченко: Що таке мобілізація та її вага. — Богдан Галайчук: Японія й її розмах. — Я. Рудницький: Як нарід пояснює собі місцеві назви. — 50-ліття „Української Школи" в Чернівцях.— Гт.: Що таке пісчані скелі. — В. Сімович: Вук Караджич (з приводу стопятдесятліття народин великого серба. — Ір. Гургула: Дещо про одяг. — Петро Дужий: Про сучасну реклямy та її форми. — Д. В.: Дещо про село Татари самбірського повіту. — Товариство прихильників культурно-історичного Музею Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові. — Бібліографія.

ВІСТНИК, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Львів, грудень 1937. Р. V. Кн. 12. Зміст: О. Ольжич: *** — Ю. Клен: Прованс. С. Кушніренко: Містерія віків. — Бернард Шов: Свята Іванна. — О. Павлюх — Гузарева: Афоризми: — А. Баверлі Бекстер: Як я став нафтовим експертом. — Гордій Явір: Амалекіяни, аморитяни і гібеоніти. — Дарія Віковська: Виставa Ван Гога в Парижі. — Д-р Е. Зелінський: Передмуря християнства? — Р. Лісовий: Блеск чи панування. — Р. Керч: Як творяться імперії. — О. Наріжний: До „Делевого шуму". — О. Штуль: Щоби було ясно. — О. В.: Контра плебейос. — Дм. Донцов: Про домо суа. — М. Л.: З пресового фільму. — Бібліографія. — Від Адміністрації.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ілюстрований журнал історії та побуту. Львів, грудень 1937. Р. IX. Ч. 12. Зміст: Микола Лебединський: Зима. — Андрій Хома: Фрагмент наступу на Чортків. — Іванна Блажкевич: Листопадовий спогад. — Вартоломей Евтимович: Початки українського військового шкільництва в 1917/1918 р. — Федь Триндик: Воєнні усмішки. — Д-р Ілля Салагуб: При інтендантурі Самбірської Бригади. — Володимир Січинський: Перший український пароплав. — Михайло Середа: Українська жінка у визвольній війні. — Франц Коковський: Листопад на Лисоні. — Ганна Кучабська: Казка. — Ф. Невестюк: Помста окаянного. — І. Ш.: Бібліографія. — Від Видавництва.

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. Львів, 15. листопада 1937. Р. IV. Ч. 22. Зміст: С. Федорчакова: Константина Малицька. — К. Малицька: Українська школа на Сибірі. — Письмо Гол. Управи „Р. Ш." до п. К. Малицької. — За українську школу! Переводім масовий шкільний плебісцит! — Хто може підписати шкільні декларації. — 50-ліття „Української Школи" на Буковині. — У 25-ліття смерти М. Лисенка. — Д-р М. Фуртак-Доркачева: Літературна творчість К. Малицької. — Експанзія „Т. С. Л." у Галичині. — Д-р В. Старосольський: Тома Г. Масарик. — Василь Куравський: Закінчення дит. садків у кам'янецькому повіті в 1937 р. — Н. Час — Рідній Школі. — Біографія — Ріжні вісти. — Додаток: Д-р Ст. Людкевич: Організація музичного виховання.

РІДНА МОВА, Варшава. Ч. 12 (60). Зміст: І. Огієнко: Складня української мови. II. Частини речення пояснювальні. 5. Кличні слова. М-р Ів. Ковалик: Наворотні дієслова типу: ум'рати, збірати, спірати... у світлі будови української мови. Ів. Огієнко: Зміна **о** на **а** в українській мові, про форми багатий, гарячий і т. ін. В. Дашкевич-Горбацький: Історичний підклад різних назов території України та її корінного населення. Сава Крилач: Сижень чи сажень? Практичні лекції літературної мови. „Наймичка", поема Т. Шевченка. о. Ю. Кміт: Євангелія в перекладі проф. І. Огієнка. Мовне пробудження української Канади (повість „Голос землі" О. Іваха). Рідномовні замітки. Розбудовуймо „Рідну Мову"! Гр. Колодій: Словничок Жовківської мови. Передплачуймо „Рідну Мову" на 1938-ий рік! Зміст пятого річника „Рідної Мови" за 1937-ий рік.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Пятниця 10. 12. год. 8.00 веч. „Галька" оп. Монюшка.

Субота 11. XII. год. 7.30 веч. „Сеі" — премієра.

Театр Ріжнородностей:

Пятниця 10. XII. год. 7.30 „Цей і той".

Субота 11. XII. вистави не буде.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ЖОВКВА:

10. XII. Довбуш.

КАМІНКА СТРУМИЛОВА:

11. XII. Орленя.
12. XII. Шаріка.
13. XII. Ніч під Івана Купала.
14. XII. Під куратою.
15. XII. Вій.
16. XII. Процес Мері Дуган (премієра).
17. XII. Довбуш.

З Кам'янки іде театр до Сокаля.

КІНА.

АПОЛЬО: „Вязень Диявольського Острова".
АТЛЯНТИК: „Несправдана година".
ВАНДА: „Сан Франціско", „Руки за вишня".
ГРАЖИНА: „Галька".
ЕВРОПА: „Спіпіон африканський".
КАСІНО: „Дівчата з Новолипок".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Лябуз".
МЕТРО: „Втеча Тарзана".
МІРАЖ: „Кінг-Конг".
МУЗА: „Лицарі моря".
ПАКС: „Білі рожі" (життя св. Тереси).
ПАЛЯС: „Чар богеми" (Марта Еґерт, Іван Кепура).
РАЙ: „Пан редактор шаліє", комедія.
РІЯЛЬТО: „З кохання недостаточно".
СВІТ: „Підводний човен", „Запьковина".
СТЕЛЕВЕ: „Зірка Р'вієри" і ревія.
ТОН: „У сьомому небі".
УТІХА: „Данило Бул" і ревія.
ХИМЕРА: „Пригоди детектива Ніка": „Від вівтірка до четверга".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5)
„Балятон" — „Болотне Озеро".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Париська Вистава".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 10. грудня 1937.

БЕРЛІН 17.00 „До кохання" камер. кантата Шемін-Петіта, 19.45 Веч. гомін, 20.00 „Його жінка-секретарка" ком. В. Райхардта. БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні. БУДАПЕШТ 12.05 Форт., 12.45 Вок. концерт, 18.35, 19.00 Циг. орх., 20.00 Оп. орх., ВІДЕНЬ 15.15 Спів, Брішке альт. 19.25 Весела авд., 20.05, 21.00 „Скупар" ком. Мольєра. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Діточі пісні, 18.20 Хор. нар. пісні, 20.00 З улюблених опер, концерт, КОШИЦІ 14.00, 18.25, 18.45 Вістки, музика з пл., МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Гавайська квітка" оп. Абрагама, ПРАГА 19.15, 20.00, 21.00, 22.00 Смерть Гіподамії" траг. Врхліцького, з муз. Фібіха, РАДІО ПАРІ 18.00 Віол. сонати Бетовена, 21.08 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Арлезіянка" оп. Бізета 24.00 „Азія в образах" концерт, РИМ 16.00, 18.00, Форт. рес'таль Ол. Брайловського, 21.00, 22.00, 23.00 Симф. концерт.

Субота, 11. грудня 1937.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика, 18.00 Муз. дрібнички, 22.30 Танц. музика, БІЛГОРОД 18.55, 19.00 Нар. пісні, 20.00 Нар. музика, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт тріа, 17.40, 18.00 Симфонія ч. 3, „Ероїка" Бетовена, 18.55, 19.00 Спів, 21.20, 22.20 Циг. муз., ВІДЕНЬ 19.30, 20.00 Муз. вечір, орх., хор, сопран, 20.30, 21.00, 22.00 „Двірський баль у Шенбруні" оп. Пепека, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.00, 21.00 Вес. мельодії, КОШИЦІ 18.00 Репортаж із роботи маляра Бокшая, 18.20 Концерт пластового хору, нар. пісні, 18.45 Вістки, МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Африканка" оп. Маєрбера, ПРАГА 14.00 Веселий вікенд, нім. авд., 20.00, 21.00 Галова авд. з нагоди злету соколів, 20.30 Танц. муз., РАДІО ПАРІ 18.00 Авд. для дітей 21.30, 22.00 Театр Увин, РИМ 17.15 Танц. муз. 20.30, 21.00 Розр. музика, 22.00 Комедія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 10. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 Хрестини у Лобзові" авд. для шкіл, 12.03 Пол. авд., 13.45 Суcп. гутірка, 13.50 Розр. концерт із пл., 14.55 Біржа, 15.00 Львів. гумор, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Огляд видань, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Вальс та серенади, 17.00 Що роблять із алябастру, 17.15 Вокальні твори у вик. Сірмай-Земан, сопран, Желехоський баритон, форт., 17.50 Огляд видань, 18.00 Господарські вістки, 18.10 Туристичний інформатор, 18.15 Два фортеп'яни, 18.35 Тріполіс — місто на порозі пустині, 18.50 Спорт, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Пісні підгалшана, староєв. курант, 19.30 Невідомі шлеські пісні у вик. муж. хору, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Симф. концерт, орх., сар., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танц. муз. з пл.

Субота, 11. грудня 1937.

6.15—8—00 Ранішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.40 Твори Еріка Ковтса з пл., 12.03 Полудн. авд., 13.45 Концерт бажань, 15.20 Технічна скринька, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Театр Увин для дітей: „Івась і Гануся" на осн. Орт.Ота з муз. Гумпердінка, 16.15 Спів, форт., 16.50, 19.50 Актуальна гутірка, 17.00 Літературні спори у старинім Римі, 17.15 Від Атен до Байрайту (З історії опери), 17.50 Наша програма, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Тридцятьліття нар. театрів: Хор гуралів із Нового Торгу, Діяльог, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Відвідуємо Краків, авд. для дітей, Вечір поезії, 20.00 Розр. концерт: орх., гармонія, п'сеньки, 21.30 Весела авд., 22.00 Орх. концерт, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танц. музика з пл.: у перерві з год. 23.10 „Досить вам того" скеч.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 9 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	3·30 зол.
молоко	19—20 сот.
яйця (копа)	5·60 зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко та яйця вдержанaня.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Т-ва Священичих Жінок „Доля" у Львові відбудуться 28. XII. 1937 в 4. год. пополудне в домівці Т-ва св. Андрея при вул. Шептицьких 38, з таким денним порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 3. Вибір предсідниці, заст. предсідниці і секретарки Зборів. 4. Звіт секретарки з діяльности товариства. 5. Звіт скарбнички. 6. Звіт контрольної комісії. 7. Уділення абсолюторії уступаючому видiлові. 8. Внески і запити. 9. Вибір нової Управи Товариства. — Коли до 4 год. не зійдеться вимагане статутом число членів, то збори відбудуться в 5. год., без огляду на число присутніх. — **Наталія Дзеровичева,** голова. **Антонина Шпитковська,** секретарка.
2255

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.